

Lise Türlerine Göre Okul Misyon İfadelerinin Doğal Dil İşleme Teknikleriyle Analizi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Mehmet Fatih KARACA¹, Münir ŞAHİN²

1 Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi,
Bilgisayar Teknolojileri Bölümü,
mehmetfatih.karaca@gop.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-7612-1437

2 Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi,
İletişim ve Tasarım Bölümü,
munir.sahin@gop.edu.tr,
ORCID: 0000-0001-5722-496X

Atf: “Karaca, M. F., & Şahin, M. (2026). Lise türlerine göre okul misyon ifadelerinin doğal dil işleme teknikleriyle analizi. *Millî Eğitim*, 55(251), 1303-1344. DOI: 10.37669/milliegitim.1658347”

Gönderilme Tarihi: : 15.03.2025

Kabul Tarihi: 08.05.2026

DOI: 10.37669/milliegitim.1658347

Anahtar Kelimeler:

okul misyonu,
lise türleri,
eğitim yönetimi,
doğal dil işleme

Öz

Bu çalışmada Türkiye’deki farklı lise türlerine ait kurumsal misyon ifadeleri, doğal dil işleme (DDİ) teknikleriyle analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı, misyon ifadelerinin lise türlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek ve bu ifadelerin kurumsal amaçlarla uyum düzeyine ilişkin bir görünüm sunmaktır. Ayrıca farklı lise türleri için ortak misyon ifadeleri üretmek ve misyonları anlamlı bilgilere dönüştürerek yönetsel karar süreçlerinin desteklenmesini sağlamak hedeflenmiştir. Doküman analizine dayalı olarak tasarlanan çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı sekiz farklı lise türünden 8068 okulun kurumsal web sayfasında yayımlanan misyon ifadeleri incelenmiştir. Yapılandırılmamış veri niteliğindeki misyonlar; kelime sıklıkları, kelime eş birliktelikleri ve üçlü n gram analizleri ile çözümlenmiştir. Araştırma bulguları; millî değerlere sahip, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı öğrenci/birey yetiştirmenin misyonlarda en sık vurgu yapılan ifadeler olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte analizler; belirli temalarda benzerlikler bulunsa da kuruluş amaçlarına paralel olarak misyonlarda ayırt edici kavramların öne çıktığına, misyonların genel olarak lise türlerine göre farklılaştığına ve mevcut misyonların kurum amaçlarıyla büyük ölçüde uyumlu olduğuna işaret etmektedir. Çalışma; her lise türü için ayrı üretilen misyon ifadeleriyle politika yapıcılara stratejik planlama aşamalarında rehberlik edecek ortak misyonlar önermekte, yöneticilere misyon ifadelerini güncelleme süreçlerinde kanıt dayalı veriler sunmakta ve sistematik analiz yaklaşımıyla uygulamada karar destek mekanizmalarını güçlendirmektedir.

An Analysis of School Mission Statements Across High School Types Using Natural Language Processing Techniques

RESEARCH ARTICLE

Keywords:

school mission,
types of high schools,
educational
administration,
natural language
processing

Abstract

In this study, the institutional mission statements of different types of high schools in Türkiye were analyzed using Natural Language Processing techniques. The aim of the research is to examine whether mission statements differ according to high school types and to provide a view regarding the level of alignment of these statements with institutional objectives. Additionally, it is aimed to generate common mission statements for different types of high schools and to support managerial decision making processes by transforming these missions into meaningful insights. In the study designed based on document analysis, mission statements published on the institutional websites of 8068 schools from 8 different high school types affiliated with the Ministry of National Education were examined. The missions, which are unstructured data, were analyzed through word frequencies, word co occurrences, and trigram analyses. The findings of the study show that raising students/individuals who have national values and are committed to Atatürk’s principles and reforms are the most frequently emphasized expression in the missions. In addition, the analyses indicate that although there are similarities in certain themes, distinctive concepts stand out in parallel with institutional objectives, that missions generally differ according to high school types, and that the existing missions are largely consistent with institutional objectives. The study proposes common mission statements that will guide policymakers in strategic planning stages through mission statements separately produced for each high school type, provide evidence based data to administrators in the processes of updating mission statements, and strengthen decision support mechanisms in practice through a systematic analytical approach.

Giriş

Rekabetçi iş dünyasında kurumların varlığını sürdürebilmesi ve başarı elde etmesi, etkili bir misyon ve vizyona sahip olmalarıyla yakından ilişkilidir. Kurumsal temel amaçları, benimsenen değerleri ve stratejik yönelimleri ifade eden bu iki kavram, stratejik yönetimin temel unsurlarıdır. Vizyon, kurumun ulaşmak istediği geleceği temsil ederken misyon; bu vizyona ulaşma sürecinde kurumun ne yaptığını, hangi ilkelere göre hareket ettiğini ve hedeflerine nasıl ulaşmayı planladığını ortaya koymaktadır (Biler, 2021; Çelik, 1995). Bu yönüyle misyon; kurumun mevcut durumunu açıklamanın ötesinde geleceğe yönelik karar süreçlerine yön verir, stratejik planlamayı destekler ve kurumsal hedefler için bir referans noktası oluşturur (Doğancan, 2021).

Vizyonla belirlenen hedeflere ulaşmak için izlenecek yol ve değerler bütünü, misyon aracılığıyla somutlaşmaktadır (Biler, 2021; Doğancan, 2021). Literatürde, etkili bir misyon beyanının kurumsal kültürü güçlendirdiği, çalışan motivasyonunu artırdığı ve paydaş güvenini tesis ettiği vurgulanmaktadır (Kotler & Keller, 2016; Kaplan & Norton, 2004). Bu bağlamda misyon, yalnızca bir yönetim aracı değil, stratejik yönetimin merkezinde yer alan temel bir bileşendir. Kurumların varlık nedenleri ve geleceğe yönelik stratejileri bu bildirgeler aracılığıyla şekillenir. Özellikle dönüşümün hız kazandığı günümüz koşullarında, çevresel değişimlere uyum sağlayamayan kurumların rekabet üstünlüklerini yitirdikleri görülmektedir (Kaplan & Norton, 2004; Porter, 1998). Bu durum, kurumların stratejik yönelimlerini açık ve net biçimde tanımlamalarını zorunlu kılmaktadır (Kotler & Keller, 2016).

Eğitim kurumları, toplumsal beklentilerin sürekli değiştiği dinamik bir çevrede faaliyet göstermektedir (Şahin, 2022). Bu dinamizm, eğitim kurumlarının 21. yüzyılın değişim süreçlerinden doğrudan etkilenmesine yol açmakta; buna bağlı olarak eğitim içerikleri, programlar ve öğretim yaklaşımlarının çağın gereksinimlerine göre güncellenmesini gerektirmektedir. Bilgi çağında kurumların gelişimi, değişime uyum sağlayabilme becerileriyle mümkündür (Fullan, 2015; Senge, 2006). Çelik (1995), eğitim kurumlarının yeniliklere uyum sağlamasını kurumsal rollerin yerine getirilebilmesi açısından kritik görmektedir. Bu noktada eğitim kurumunun misyonu; amaçların, değerlerin ve varlık nedeninin açık bir ifadesi olarak önem kazanmaktadır (Akman, 2019).

Misyon, eğitim politikaları, stratejik planlar ve uygulamalar için yönlendirici bir çerçeve sunarken etkili misyon ifadelerinin kurumsal kültürü ve paydaş motivasyonunu güçlendirdiği literatürde ortaya konmuştur (Doğancan, 2021; Fullan, 2015; Senge, 2006). Bu nedenle eğitim kurumlarının sürdürülebilirliği, misyonlarını çağın gereksinimlerine göre güncelleyebilme becerilerine bağlıdır (Biler, 2021). Ancak bazı kurumların salt biçimsel bir gereklilik olarak gördükleri misyon ifadelerini yüzeysel metinlerden oluşturdukları da dikkat çekmektedir (Muslu, 2014). Oysa etkili bir misyon beyanı; çalışanları motive eden, paydaş bağı kuran ve kurumsal hedefleri netleştiren bir yol haritası, aynı zamanda stratejik bir kontrol mekanizmasıdır (Mion, 2024).

Türkiye eğitim sisteminde üst düzey yöneticiler genel misyon çerçevesini çizerken okul yöneticileri bu doğrultuda kuruma özgü misyonları yapılandırmakla sorumludur (Çelik, 1995). Liderlerin sergilediği vizyoner yaklaşımlar, öğretmen motivasyonu ve yenilikçi uygulamaların kurumsal düzeyde benimsenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Plaku & Shamasneh, 2025). Bu süreçte orta düzey yöneticilerin ve öğretmenlerin de planlamaya dâhil edilmesi, misyonun içselleştirilmesini ve reel ihtiyaçlarla örtüşmesini sağlar (Day vd., 2011; Mthanti & Msiza, 2023). Kurumsal ortak akı yansıtması beklenen bu metinlerin; genel ifadelerden arındırılmış, açık, anlaşılır, kuruma özgü ve uygulanabilir bir yapıda olması stratejik bir gerekliliktir (PennState Extension, 2025; Startupcentrum, 2021).

Alan yazınındaki çalışmalar incelendiğinde, ulusal düzeyde yürütülen araştırmalarda ağırlıklı olarak içerik analizi (Altıntop & Altıntop, 2024; Dede, 2022; Özdemir, 2013; Taşar, 2021) ve betimsel analiz (Küçükçene & Özdemir, 2022) yöntemlerinin kullanıldığı; buna karşın DDİ tekniklerinin kullanılmadığı ve çalışmaların çoğunlukla belirli okul gruplarına odaklanan dar örneklerle yürütüldüğü görülmektedir. Mevcut literatürde 39 ortaokul (Dede, 2022), 253 genel lise (Özdemir, 2013), 12 Fen Lisesi (Taşar, 2021), 11 İmam Hatip Lisesi (Emen vd., 2019) ile üniversite düzeyinden 16 (Altıntop & Altıntop, 2024) ve 48 (Küçükçene & Özdemir, 2022) kurumun misyon bildirgeleriyle sınırlı örnekler üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Bu durum, eğitim kurumları misyon bildirgelerinin daha geniş veri kümeleri ve gelişmiş analiz yöntemleriyle ele alınmasına yönelik önemli bir gereksinime işaret etmektedir. Alan yazını, misyon ifadelerinde stratejik önceliklerin okul kademesi ve türüne göre farklılaştığını ortaya koymakla birlikte, özellikle yükseköğretim düzeyine doğru gidildikçe kurumsal özgünlüğün zayıfladığını göstermektedir. Ortaokul düzeyindeki devlet okullarının misyonlarında toplumsal değerleri içselleştirmiş bireyler yetiştirmek temel amaç olarak öne çıkarken özel ortaokullarda akademik ve bilişsel başarıyı merkeze almak görece daha fazla önceliklendirilmektedir (Dede, 2022). Lise düzeyinde ise kurumsal çeşitlilik misyonlara doğrudan yansımaktadır. Genel liseler öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini bütüncül biçimde desteklemeyi hedeflerken (Özdemir, 2013) Fen Liseleri evrensel değerlere sahip, bilimsel düşünen ve kendine güvenen bireyler yetiştirmeye (Taşar, 2021), İmam Hatip Liseleri ise dinî yeterliliklerle donatılmış bireyler yetiştirmeye odaklanmaktadır (Emen vd., 2019). Buna karşın üniversite düzeyinde kurumsal kimlik inşasında belirgin bir benzeşme ve standartlaşma eğilimi dikkat çekmektedir. Fakülte ve bölümlere yönelik incelemeler, misyon metinlerinin genellikle tekrar eden, sıg ve genel ifadelerden oluştuğunu; bu tekdüzeliğin aşılması için misyon geliştirme süreçlerinin tek merkezli bir yapıdan ziyade katılımcı yaklaşımlarla yeniden kurgulanması gerektiğini ortaya koymaktadır (Altıntop & Altıntop, 2024; Küçükçene & Özdemir, 2022).

Uluslararası alan yazınında ise eğitim kurumlarının misyon ifadelerinin çözümlemesinde DDİ ve metin analitiği tekniklerinin kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Bu yöntemler, özellikle büyük ölçekli veri setlerinde geleneksel nitel analizlerin sınırlılıklarını aşmada kritik rol oynamaktadır. Örneğin, Bali ve Higgins (2023), Arizona ve New Jersey eyaletlerindeki 3.490 okulun misyon bildirgelerini yapısal konu modelleme ve benzerlik metrikleri kullanarak analiz etmiş; kurumsal kimlikler arasındaki tematik örüntüleri dijital yöntemlerle ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde, Tolentino ve Miranda (2025), Filipinler ve ASEAN bölgesindeki toplam 447 üniversitenin misyonlarını K-means kümeleme algoritması ve web kazıma teknikleriyle incelemişlerdir. Geleneksel içerik analizi yöntemleri sınırlı sayıda verinin derinlemesine incelenmesinde yüksek geçerlilik sunsa da örneklem büyüklüğü arttıkça manuel kodlama süreçlerinde zaman maliyeti, operasyonel zorluklar ve kodlayıcılar arası güvenilirlik riskleri gibi kısıtlarla karşılaşmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada olduğu gibi binlerce metinden oluşan büyük veri kümelerinde, insan müdahalesini azaltan algoritma tabanlı DDİ teknikleri analiz sürecini mümkün kılarak daha nesnel ve tekrarlanabilir bir çerçeve sunmaktadır.

Özetle, okul misyonlarının analizine yönelik çalışmaların hem yöntem hem de kapsam açısından belirli sınırlılıklar barındırdığı; veri toplama veya işleme süreçlerinin büyük ölçüde manuel yürütüldüğü, DDİ tekniklerinin kullanımının ise oldukça sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca çalışmaların genel bir perspektif sunmak yerine çoğunlukla belirli okul gruplarına ve küçük ölçekli örneklemle odaklanması, eğitim kurumlarının kurumsal kimliklerini yansıtan metinlerin daha kapsamlı veri kümeleri ve farklı analiz yaklaşımlarıyla incelenmesine yönelik bir gelişim alanı yaratmaktadır. Son yıllarda büyük veri analitiği ve DDİ tekniklerindeki ilerlemeler, kurumsal metinlerin sistematik ve geniş ölçekli analizine olanak sağlayarak misyon ifadelerinin tematik

yapılarının belirlenmesi ve kurumsal hedeflerle ilişkilendirilmesi açısından önemli avantajlar sağlasa da (Baek vd., 2023; Bali & Higgins, 2023), alan yazınında büyük ölçekli veri setlerine dayanan, lise düzeyinde farklı okul türlerinin misyonlarını karşılaştırmalı ve bütüncül biçimde ele alan DDİ temelli bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu eksiklikten hareketle bu çalışmada Türkiye’deki farklı lise türlerine ait tüm okulların kurumsal web sitelerinde yer alan misyon ifadeleri DDİ teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Ülke genelindeki tüm okulları kapsayan bu veri kümesi üzerinden yürütülen analizlerle, literatürdeki boşluğun giderilmesi ve eğitim yönetimi alanına veri temelli katkılar sunulması amaçlanmaktadır.

Lise Türleri

Misyon ifadeleri, okulların kurumsal kimliğini ve işlevsel önceliklerini yansıtan temel stratejik metinlerdir. Ancak bu ifadelerdeki içerik ve vurgu düzeyi, okul türlerinin sahip olduğu yapısal ve işlevsel farklılıklara bağlı olarak değişebilmektedir. Bu nedenle Türkiye’deki lise türlerinin amaç ve özelliklerinin açıklanması, misyon ifadelerinin karşılaştırmalı olarak analiz edilmesine zemin oluşturmaktadır. Nitekim tüm eğitim kurumlarının Türk millî eğitiminin genel ve özel amaçları doğrultusunda; evrensel hukuk, demokrasi ve insan haklarını gözetken, öğrenci merkezli ve katılımcı bir kurum kültürü içinde faaliyet göstermesi beklenmektedir. Bu çerçevede Türkiye’de hem ortak eğitim hedeflerine hizmet eden hem de farklı amaçlara göre yapılandırılmış çeşitli lise türleri bulunmaktadır. Söz konusu liseler, ülkenin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirmeyi ve bireyleri çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmayı amaçlamaktadır.

Bu kapsamda, çalışmanın odak noktasını oluşturan sekiz lise türünün genel amaçlarından ziyade özel kuruluş amaçlarına odaklanılmıştır. Anadolu liseleri yükseköğretime hazırlık amacıyla genel akademik eğitim sunarken fen liseleri fen ve matematik alanlarında, sosyal bilimler liseleri ise edebiyat ve sosyal bilimler alanında nitelikli bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2024a). Spor ve güzel sanatlar liseleri yetenek temelli öğrenci kabul ederek ilgili alanlarda uygulamalı eğitim vermektedir (MEB, 2024a). Anadolu imam hatip liseleri dinî eğitim ile genel akademik eğitimi birlikte sunarken (Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, 2017), mesleki ve teknik Anadolu liseleri mesleki alanlarda uygulamalı eğitim yoluyla iş gücü ihtiyacını karşılamayı amaçlamaktadır (MTEGM, 2025). Çok programlı Anadolu liseleri ise farklı programları aynı yapı altında sunarak özellikle küçük yerleşim yerlerinde eğitim çeşitliliği sağlamaktadır (MEB, 2025). Bu yapısal çeşitlilik, lise türlerinin amaç ve işlevlerine bağlı olarak misyon ifadelerinin de farklılaşmasına zemin hazırlamaktadır.

Araştırma ve Yöntem

Bu araştırmada, sekiz farklı lise türünde faaliyet gösteren 8.068 okulun misyon ifadeleri DDİ teknikleriyle analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında, eğitim kurumlarının misyon metinlerine ait içerik özellikleri, baskın kelime kullanım eğilimleri ve bu eğilimlerin lise türlerine göre sergilediği farklılıklar ampirik verilerle ortaya konulmaktadır. Elde edilen bulgularla, misyon belirleme süreçlerinin bilimsel temellere dayandırılmasına katkı sağlanması, okul kimliklerinin veri analizi yöntemleriyle çözümlenmesi ve eğitim politikalarına rehberlik edecek çıkarımların ortaya konulması hedeflenmektedir.

Çalışmanın Amacı ve Araştırma Soruları

Türkiye’de eğitim öğretim faaliyeti yürüten farklı lise türlerinin genel profilinin ve bu türler arasındaki farklılıkların ortaya konulması amacıyla okul sayısı fazla tutulmuş ve verileri girilmiş bütün okullarla çalışma yürütülmüştür. Çalışma kapsamında sekiz lise türünden okulların misyon ifadelerinin incelenmesi gerçekleştirilerek aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Lise türlerine göre misyon ifadelerinde hangi kelimeler daha sık kullanılmıştır?
- Lise türlerine göre misyon ifadelerinde hangi kelime eş birliktelikleri daha sık kullanılmıştır?
- Lise türlerine göre misyon ifadelerinde hangi üçlü n-gramlar daha sık kullanılmıştır?
- Lise türlerine göre öne çıkan kelimeler, kelime eş birliktelikleri ve üçlü n-gramlar farklılaşmakta mıdır?
- Lise türleri için ortak misyon ifadeleri belirlenebilir mi?
- Misyon ifadeleri lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- Yöneticiler tarafından misyonlar lise türüne uygun olarak belirlenmiş midir?

Araştırma Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yapılandırılmış, doküman analizine dayalı ve DDİ teknikleriyle desteklenen bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Doküman analizi, araştırma konusu kapsamında yer alan yazılı ve resmî belgelerin sistematik biçimde incelenmesine, sınıflandırılmasına ve yorumlanmasına olanak tanıyan bir nitel araştırma desendir.

Misyon ifadeleri; okulların eğitim felsefelerini, öncelik verdikleri değerleri ve yetiştirmeyi hedefledikleri öğrenci profillerini açık biçimde ortaya koyan kurumsal söylemler niteliği taşımaktadır. Araştırmanın doküman analizi desenine dayandırılmasının temel gerekçeleri; Türkiye genelindeki devlet liselerinin misyon ifadelerini geniş ölçekli ele almak, doğrudan kurumlar tarafından üretilmiş misyon ifadelerini analiz etmek, lise türlerine göre ortaklaşan ve farklılaşan misyon temalarını ortaya koymak, misyonları bütüncül ve karşılaştırmalı olarak irdelemektir.

Misyon ifadeleri doküman analizinin yanı sıra DDİ teknikleri kullanılarak da incelenmiştir. Kullanılan DDİ teknikleri, doküman analizinin temel desenini değiştirmemekte; büyük ölçekli metin verisinin düzenli, tutarlı ve tekrarlanabilir biçimde çözümlenmesini destekleyici bir analiz aracı olarak kullanılmaktadır. DDİ ile kelime sıklıkları, kelime eş birliktelikleri ve üçlü n-gramlar gibi metin madenciliği temelli analizler aracılığıyla misyon ifadelerinde öne çıkan kavramlar, kavramlar arası ilişkiler ve söylemsel örüntüler sistematik biçimde belirlenmiştir. Bu yönüyle çalışmada, nitel doküman analizinin sağladığı derinlik ile DDİ tekniklerinin sunduğu nesnellik, tekrarlanabilirlik ve genellenebilirlik avantajları bir arada kullanılmaktadır.

Araştırma deseninin bu şekilde yapılandırılmasının diğer bir gerekçesi ise çalışmanın kapsadığı okul sayısının (8.068 okul) oldukça yüksek olmasıdır. Bu ölçekteki metin verisinin geleneksel nitel analiz teknikleriyle bütüncül biçimde ele alınmasının güç olması, büyük veri kümelerinin sistematik ve tutarlı biçimde çözümlenmesine olanak sağlayan DDİ temelli analizleri zorunlu hâle getirmiştir (Bali ve Higgins, 2023). Bu analiz yaklaşımıyla okul türlerine göre misyon ifadelerinde hem ortak temaların hem de ayırt edici farklılıkların güvenilir bir biçimde ortaya konulabilmesi sağlanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın veri kaynağını, MEB'e bağlı devlet liselerinin kurumsal web sitelerinde yayımlanan misyon ifadeleri oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında yalnızca misyon ifadelerine odaklanılmış; vizyon, stratejik plan, kurumsal değerler veya okul gelişim planları gibi diğer resmî belgeler analiz kapsamı dışında bırakılmıştır. Ayrıca araştırma, belirli bir zaman diliminde erişilebilen kurumsal web siteleri üzerinden yürütülmüştür. Okul misyonlarının zaman içerisinde güncellenebilmesi ya da web sitelerindeki içeriklerin değişiklik gösterebilmesi nedeniyle, elde edilen bulgular araştırmanın gerçekleştirildiği döneme özgü bir durumu yansıtmaktadır.

Veri Kümesi

MEB resmî web sayfasında, bünyesindeki okulların listesi mevcuttur (MEB, 2024c). Buradan illere göre liste alınabileceği gibi belirli bir isimdeki veya içeriğinde belirli bir metin geçen okulların listesi de alınabilmektedir.

Bu çalışma, MEB'e bağlı lise seviyesinde eğitim veren ve adında lise geçen devlet okulları ile gerçekleştirilmiştir. Özel okullar, sayısı az olan özel eğitim meslek liseleri (22 okul) ile müzik ve sahne sanatları liseleri (13 okul) kapsam dışında tutulmuştur. Adında lise geçen 8.372 devlet okulundan 8.068 tanesiyle yürütülen bu çalışmada 304 okul veri eksikliği nedeniyle araştırmaya dâhil edilmemiştir. Dâhil edilmeyen okulların 66 tanesinin web sitesinin aktif olmadığı, kalan 238 okulun ise web sayfalarının aktif olduğu ancak web sayfasına misyon ifadesinin henüz girilmediği belirlenmiştir. Resmî doküman olmaları ve kurumu yansıtan uygun veri seti sunmaları nedeniyle bu araştırmada veri kaynağı olarak MEB'e bağlı devlet liselerinin kurumsal web sitelerinde yayımlanan okul misyon ifadeleri kullanılmıştır.

Mevcut ve çalışmaya dâhil edilmiş olan okullara ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur. Çalışmada kullanılan verilerin tamamı 2024-2025 yılında aktif olan ve aktif bir web sayfası olan okulların kurumsal web sitelerinden sağlanmıştır. İncelenen lise türleri ve sayıları şu şekildedir; Anadolu lisesi (2.858), fen lisesi (353), sosyal bilimler lisesi (92), spor lisesi (92), güzel sanatlar lisesi (100), Anadolu imam hatip lisesi (1.659), çok programlı Anadolu lisesi (580), mesleki ve teknik Anadolu lisesi (2.334). En az fazla sayıda okul 2.858 okulla Anadolu lisesi iken en az sayıda okul 92 okulla spor lisesidir. Ayrıca, lise seviyesindeki devlet okullarının %96,37'sinin incelendiği bu çalışmada, incelenen okul oranı en yüksek olan %97,87 ile sosyal bilimler lisesi, en düşük olan ise %90,20 ile spor lisesidir.

Tablo 1

Mevcut ve Çalışmada Kullanılan Okul Sayılarına İlişkin Veriler (2024-2025)

Okul Türü	Toplam Okul Sayısı	Misyonuna Erişilemeyen Okul Sayısı	Çalışmada Kullanılan Okul Sayısı	İncelenen Okul Oranı
Anadolu Lisesi	2.962	104	2.858	%96,49
Fen Lisesi	369	16	353	%95,66
Sosyal Bilimler Lisesi	94	2	92	%97,87
Spor Lisesi	102	10	92	%90,20
Güzel Sanatlar Lisesi	105	5	100	%95,24
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1.713	54	1.659	%96,85
Çok Programlı Anadolu Lisesi	641	61	580	%90,48
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2.386	52	2.334	%97,82
Toplam	8.372	304	8.068	%96,37

Veri Toplama ve Analiz Süreci

Mevcut okul sayısının fazla olması, bu nedenle çalışma için gerekli olan verilerin alınması sürecinin de fazla zaman alacak olması nedeniyle çalışma kapsamındaki birçok işlem bu çalışma için geliştirilen yazılımla gerçekleştirilmiştir. Böylece hem işlemlerin daha hızlı yapılması hem de verilerin daha tutarlı şekilde elde edilmesi amaçlanmıştır.

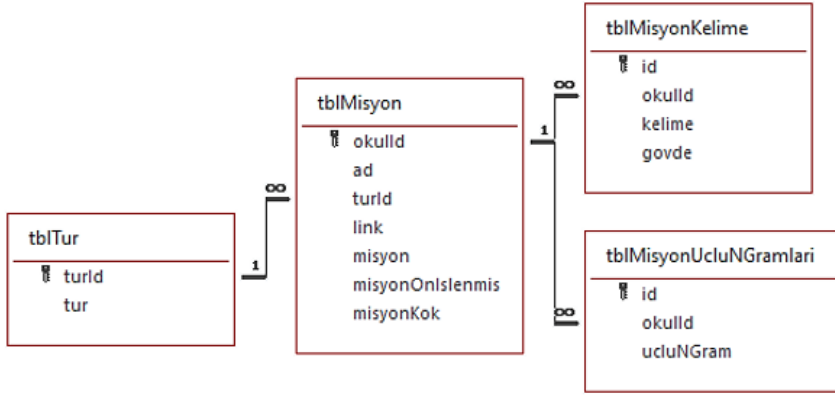
Bu bölümde öncelikle çalışmada kullanılan veri tabanına ait şema ve veri örnekleri verilmiş, ardından iş akış şeması üzerinden yapılan işlemler sunulmuştur.

Veri Tabanı Şeması

Şekil 1’de bu çalışma için oluşturulmuş veri tabanı görülmektedir. Veri tabanında tblMisyon, tblMisyonKelime, tblMisyonUcluNGramlari ve tblTur adında, ilişkisel veri modeline uygun olarak oluşturulmuş 4 tablo bulunmaktadır. TblMisyon tablosunda okulların id (okulId), “İl-İlçe-Okul Adı” formatında verilmiş okul adı (ad), türü (turId), misyon ifadelerinin yer aldığı web sayfanın bağlantısı (link), web sayfasından elde edilen misyon ifadesi (misyon), misyonun ön işlem süreci sonrası formu (misyonOnIslenmis) ve misyonları oluşturan kelimelerin kök/gövdelerinin birleşimi (misyonKok) yer almaktadır. TblMisyonKelime tablosunda işleme alınan her bir kelimenin id verisi (id), ilgili kelimenin ait olduğu okulun id verisi (okulId), ilgili kelime (kelime) ve kelimenin nihai olarak elde edilen kök/gövdesi (govde) bulunmaktadır. TblMisyonUcluNGramlari tablosunda işleme alınan her bir üçlü n-gramın id verisi (id), ilgili üçlü n-gramın ait olduğu okulun id verisi (okulId) ve misyon ifadesindeki art arda birbirini takip eden şekilde kelime kök/gövdelerinin birleştirilmiş üçlü n-gramı (ucluNGram) bulunmaktadır. TblTur tablosunda ise lise türlerinin id (id) ve tür adı (tur) verileri tutulmaktadır.

Şekil 1

Veri Tabanı Şeması

Şekil 2’de çalışmadaki veri tabanına girilen verilerden örnekler görülmektedir. Örneğin tblMisyon tablosundaki 1.satırdaki kayıt, Adana ilinin Aladağ ilçesine bağlı Akören Çok Programlı Anadolu Lisesine ait verilerdir. TblTur tablosunda çok programlı Anadolu lisesi okul türünün id’sinin 7 olarak belirlenmiş olması nedeniyle okulun turId alanına 7 atanmıştır. Ayrıca okulların misyonlarının yer aldığı linki, misyon ifadesinin web sitesinden alınan ilk hâli, misyonun ön işleminden geçirilmiş hâli ve son olarak da DDİ sürecinden geçirilmiş ve kelimelerin kök/gövdelerinin birleşiminden oluşan hâli tblMisyon tablosunda görülmektedir. TblMisyonKelime ve tblMisyonUcluNGramlari tablolarındaki ilk 19 satır, tblMisyon tablosundaki 1.okulu meydana getiren kelimelerin verilerini içerirken 20.satırdan itibaren 2.okulun verilerini içermeye başlamıştır. TblMisyon tablosunun 1.satırının misyonOnIslenmis alanında “Millî eğitim hedefleri doğrultusunda ...” yazmaktadır. Bu metindeki kelimeler, sırasıyla işlenmiş, kök/gövdeleri belirlenmiş ve tblMisyonKelime tablosuna sonrasında işlenmek üzere kaydedilmiştir. Benzer şekilde tblMisyon tablosunun 1.satırının misyonKok alanında “millî eğitim hedef doğrultu ...” yazmaktadır. Bu metindeki kök/gövdeler, boşluk karakterine göre ayrılarak (split) diziye aktarılmış, sonrasında dizi elemanları üçerli olacak

şekilde üçlü n-gramlar üretilmiş (millî-eğitim-hedef, eğitim-hedef-doğrultu, ...) ve işlenmek üzere tblMisyonUclunGramlari tablosuna kaydedilmiştir. TblTur tablosunda ise çalışmaya dâhil edilen sekiz okulun türleri ve türlere atanan id verileri gösterilmiştir.

Şekil 2

Veri Tabanında Kayıtlı Veriler

tblMisyon	ad	turid	link	misyon	misyonOnislenmis	misyonKok
1	ADANA - ALADAĞ - Akören Çok Programlı Anadolu Lisesi	7	https://aladagakorencokprogra	Millî eğitim hedefleri doğrultus	Millî eğitim hedefleri doğrultus	millî eğitim hedef doğrultu çevr
2	ADANA - ALADAĞ - Aladağ Sinanpaşa Anadolu İmam Hatip Lisesi	6	https://sinanpasaihl.meb.k12	Düşünen, okuyan, araştırın, sor	Düşünen okuyan araştırın sorgu	düşünen okuyan araştırın sorgu
3	ADANA - ALADAĞ - Sanko Aladağ Anadolu Lisesi	1	https://sankoaladaganadolulisi	Akademik birikimlerinin yanınd	Akademik birikimlerinin yanınd	akademik birikim yan sosyal kü
4	ADANA - CEYHAN - Altı Ocak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	8	https://ceyhantml.meb.k12.tr/m	Mesleki ve teknik eğitimde ülke	Mesleki ve teknik eğitimde ülke	mesleki teknik eğitim ülke bölge
5	ADANA - CEYHAN - Anadolu İmam Hatip Lisesi	6	https://ceyhanadolulimamha	Türk Millî Eğitimi'nin genel amı	Türk Millî Eğitimi'nin genel amı	türk millî eğitim genel amaç ten
6	ADANA - CEYHAN - Borsa İstanbul Ceyhan Anadolu Lisesi	1	https://borsistanbulceyhanan	Millî Eğitimin Temel Yasası'nda	Millî Eğitimin Temel Yasası'nda	millî eğitim temel yasa belirtile
7	ADANA - CEYHAN - Çakabey Denizcilik Mesleki ve Teknik Anadol	8	https://ceyhancakabeymesleki	Çakabey Mesleki ve Teknik Anar	Çakabey Mesleki ve Teknik Anar	mesleki teknik anadolu lise büt
8	ADANA - CEYHAN - Ceyhan Anadolu Lisesi	1	https://ceyhanadolulisi.meb	Öğrencilerimizin tamamını ilgi	Öğrencilerimizin tamamını ilgi	öğrenci tamam ilgi yetenek et
9	ADANA - CEYHAN - Ceyhan Biliciler Mesleki ve Teknik Anadolu Li	8	https://ceyhanbilicileratml.m	İstikbalimiz için her türlü kaynı	İstikbalimiz için her türlü kaynı	istikbal için her türlü kaynak et
10	ADANA - CEYHAN - Ceyhan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi	6	https://ceyhankizihl.meb.k12	Gençlerimizin geçmişini unutmı	Gençlerimizin geçmişini unutmı	genç geçmiş unutmayan bugün
11	ADANA - CEYHAN - Ceyhan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	8	https://ceyhanml.meb.k12.tr/m	Öğrenerek değer üreten, çevresi	Öğrenerek değer üreten çevresi	hayat dünya açık mesleki eğitim
12	ADANA - CEYHAN - Ceyhan Ticaret Borsası Sosyal Bilimler Lisesi	3	https://ceyhansbl.meb.k12.tr/m	Atatürk ilke ve inkılapları içün	Atatürk ilke ve inkılapları içün	atatürk ilke inkılap içün toplum
13	ADANA - CEYHAN - Doruk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	8	https://dorumeslekiyesi.meb	Mesleki eğitimle birlikte düşün	Mesleki eğitimle birlikte düşün	mesleki eğitim birlikte düşünme
14	ADANA - CEYHAN - Eczacı Bahattin-Sevinç Erdoğdu Fen Lisesi	2	https://ceyhanecezacibahattin	Mesleki eğitimle birlikte düşün	Mesleki eğitimle birlikte düşün	mesleki eğitim birlikte düşünme
15	ADANA - CEYHAN - Halil Çiftçi Anadolu Lisesi	1	https://halilciftci.meb.k12.tr	Eğitimde kaliteyi artırmak öğre	Eğitimde kaliteyi artırmak öğre	eğitim kalite artırmak öğrenci b
16	ADANA - CEYHAN - Heydar Aliyev Mesleki ve Teknik Anadolu Lise	8	https://heydaraliyevmtl.meb.k	Ülkemizin gelecekteki işleme k	Ülkemizin gelecekteki işleme k	ülke gelecek işleme kadro en m
17	ADANA - CEYHAN - İlibeyli-Beyteke Mesleki ve Teknik Anadolu Lise	8	https://ilibeylibeytekesml.meb	Sanayi ve endüstri sektörlerine	Sanayi ve endüstri sektörlerine	sanayi endüstri sektör meslek e
18	ADANA - CEYHAN - Kasım Garipoğlu Anadolu Lisesi	1	https://kasimgaripoglu.meb.k1	Kasım Garipoğlu Anadolu Lisesi	Kasım Garipoğlu Anadolu Lisesi	kasım anadolu lise misyon ceyf
19	ADANA - CEYHAN - Mehmet Orhun Yayıncı Anadolu Lisesi	1	https://moyal.meb.k12.tr/meb	ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARINA	ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARINA	atatürk ilke inkılap bağlı cumhu
20	ADANA - CEYHAN - Şaban Uğul ve Kardeşleri Mesleki ve Teknik f	8	https://ceyhansaglikmeslekilesi	İrk,dil,din,cins,siyasi düşünce v	İrk,dil,din,cins,siyasi düşünce v	ırk dil din cins siyasi düşünce k
...	...	...	...	...	...	...
8068	ZONGULDAK - MERKEZ - Zonguldak Uzunmehmet Mesleki ve Tekn	8	https://uzunmehmetmtl.meb.k	Cumhuriyetin niteliklerini bilen	Cumhuriyetin niteliklerini bilen	cumhuriyet nitelik bilen atatürk

tblMisyonKelime	id	okulid	kelime	govde
1	1	1	Millî	millî
2	1	1	eğitim	eğitim
3	1	1	hedefleri	hedef
4	1	1	doğrultusunda	doğrultu
5	1	1	çevresinde	çevre
6	1	1	bölgesinde	bölge
7	1	1	tercih	tercih
8	1	1	edilen	etilen
9	1	1	geleceğin	gelecek
10	1	1	bireyini	birey
11	1	1	yetistirecek	yetistirmek
12	1	1	kaliteli	kaliteli
13	1	1	eğitim	eğitim
14	1	1	öğretim	öğretim
15	1	1	hizmetlerini	hizmet
16	1	1	sunan	sunan
17	1	1	saygın	saygın
18	1	1	kurum	kurum
19	1	1	olmaktır	olmak
20	2	2	Düşünen	düşünen
...	...	...	...	...
289470	8068	8068	yetistirmek	yetistirmek

tblMisyonUclunGramlari	id	okulid	uclunGram
1	1	1	millî-eğitim-hedef
2	1	1	eğitim-hedef-doğrultu
3	1	1	hedef-doğrultu-çevre
4	1	1	doğrultu-çevre-bölge
5	1	1	çevre-bölge-tercih
6	1	1	bölge-tercih-edilen
7	1	1	tercih-edilen-gelecek
8	1	1	edilen-gelecek-birey
9	1	1	gelecek-birey-yetistirmek
10	1	1	birey-yetistirmek-en
11	1	1	yetistirmek-en-kaliteli
12	1	1	en-kaliteli-eğitim
13	1	1	kaliteli-eğitim-öğretim
14	1	1	eğitim-öğretim-hizmet
15	1	1	öğretim-hizmet-sunan
16	1	1	hizmet-sunan-saygın
17	1	1	sunan-saygın-bir
18	1	1	saygın-bir-kurum
19	1	1	bir-kurum-olmak
20	2	2	düşünen-okuyan-arastiran
...	...	...	...
283228	8068	8068	sağlık-eleman-yetistirmek

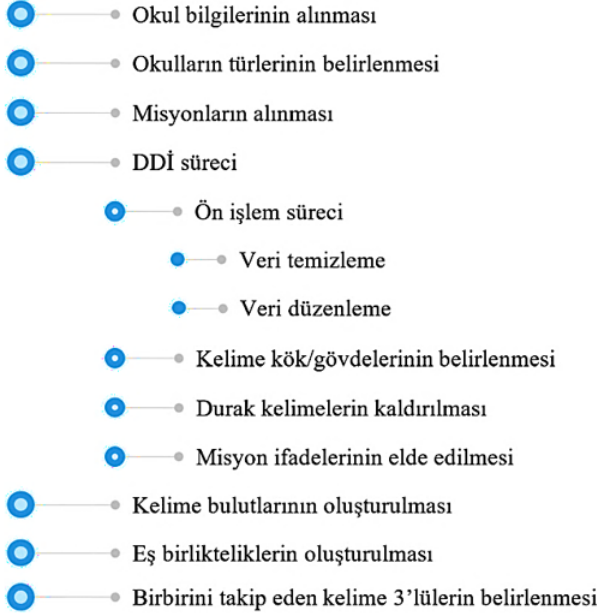
tblTur	turid	tur
1	1	Anadolu Lisesi
2	2	Fen Lisesi
3	3	Sosyal Bilimler Lisesi
4	4	Spor Lisesi
5	5	Güzel Sanatlar Lisesi
6	6	Anadolu İmam Hatip Lisesi
7	7	Çok Programlı Anadolu Lisesi
8	8	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

İş Akış Şeması

Çalışma kapsamında incelenecek okulların bilgilerinin alınmasından üçlü n-gramların belirlenmesine kadar olan iş akış şeması alt işlemleriyle birlikte Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3

İş Akış Şeması

Okul bilgilerinin alınması: Çalışmanın MEB’e bağlı lise seviyesindeki devlet okullarıyla gerçekleştirilmesi nedeniyle ilk olarak geliştirilen yazılımla “<https://www.meb.gov.tr/baglantilar/okullar/index.php>” adresinde arama kutucuğuna “Lisesi” yazılarak okulların il, ilçe, ad ve linkleri alınmış (MEB, 2024c), veri tabanındaki tblMisyollar tablosuna kaydedilmiştir.

Okulların türlerinin belirlenmesi: Okulların türleri, başlıklarında Tablo 1’deki okul türü ifadelerinin geçmesine göre belirlenmiştir. Yazılım aracılığıyla okulların türleri tespit edilmiş, ilgili türe karşılık gelen etiketlendirme gerçekleştirilmiş ve her bir okulun tür etiketi tblMisyollar tablosundaki türId alanına kaydedilmiştir.

Misyolların alınması: Yazılım içerisindeki web örümceğiyle tblMisyollar tablosunda kayıtlı okulların link alanında bulunan bağlantıları üzerinden okulların web sayfaları ziyaret edilmiş, “Okulumuz Hakkında” sayfalarına ve sayfaların kaynak koduna erişilmiştir. Kaynak kodda misyolların yazılı olduğu HTML etiketleri bulunmuş ve misyollar çekilerek tblMisyollar tablosundaki misyollar alanına kaydedilmiştir.

DDİ süreci: Bu süreç, çalışmanın en önemli ve en çok dikkat edilmesi gereken adımlarından biridir. Tüm adımları geliştirilen yazılımla gerçekleştirilen DDİ süreci birkaç alt adımdan oluşmaktadır; ön işlem süreci (veri temizleme ve veri düzenleme), kelime kök/gövdelerinin belirlenmesi, durak kelimelerin (stop words) kaldırılması, misyollar ifadelerinin elde edilmesi.

Ön işlem, işlenmeden önce verilerin ilk hazırlanması sürecini ifade eden bir kavramdır (Mumuni & Mumuni, 2025). Bu sürecin veri temizleme adımı okulların misyolları sırasıyla işleme alınmış, “” (tek tırnak veya kesme işareti), sayılar ve harfler dışındaki tüm içerikler misyollar ifadelerinden arındırılmıştır. Yapılan incelemede misyollar ifadelerinde ön yargı yerine önyargı, öz güven yerine özgüven, eş güdüm yerine eşgüdüm, iş yeri yerine işyeri, inkılap yerine inkılap, yükseköğrenim yerine yüksek öğrenim gibi bazı yanlış kullanımlar yapıldığı görülmüştür. Veri

düzenleme adımı bu kelimeler doğrularıyla değiştirilmiş, böylece temizlenmiş ve düzenlenmiş veriler elde edilmiştir. Bu işlemler sonucunda elde edilen misyonlar tblMisyona tablosunda misyonOnIslenmis alanına kaydedilmiştir.

Devamında ise ön işlem sürecinden geçen, temizlenmiş ve düzenlenmiş veriye dönüşen misyon ifadelerinde yer alan kelimelerin kök/gövdeleri tespit edilmiştir. Bu işlem için Türkçe DDİ Kütüphanesi olan Zemberek tercih edilmiştir (Zemberek, 2015). Karaca ve Bayır (2024) tarafından belirlenen Zemberek yapım ekleriyle işlemler gerçekleştirilmiştir. Kelimelerin kök/gövdesi olarak en sade hâldeki kökleri kullanılmamıştır. Bunun yerine eğer bir kelime yapım eki almışsa ilgili kelimenin yapım ekli hâli kök/gövde olarak kabul edilerek kullanılmıştır. Örneğin; Şekil 2’deki tblMisyonaKelime tablosunun 11. kaydı olan “yetiştirecek” kelimesinin gövdesi çalışmada “yetiştirmek” olarak belirlenmiştir. Zemberek kelimeyi “yetiş tir ecek” şeklinde ayırtmış ve bunların her bir parçası “FIIL_KOK, FIIL_ETTIRGEN_TIR, FIIL_GELECEKZAMAN_ECEK” eklerine denk gelecek şekilde ayırtmalar üretmiştir. FIIL_KOK olan “yetiş” devamında yapım eki olan FIIL_ETTIRGEN_TIR olarak gövdesi “yetiştir”e dönüşmüş, sonrasında ise FIIL_GELECEKZAMAN eki almış ancak bu son ekin bir çekim eki olması nedeniyle gövdede bir değişiklik olmamış ve kelimenin fiil türünde olması nedeniyle kelime gövdesi “yetiştirmek” (mastar olduğu için -mek) olarak oluşturulmuştur.

Yalnızca okulların misyonlarında değil, Türkçede genellikle çok geçen ve durak kelimeler (stop words) olarak adlandırılan “acaba, ama, ancak, ayrıca, belki, bilhassa, böyle, çünkü, eğer, fakat, gibi, için vb.” kelimeler misyon ifadelerinden çıkartılmıştır.

Bu işlemler yapılırken her bir kelimeye ilişkin veriler tblMisyonaKelime tablosuna kaydedilmektedir. DDİ süreci tamamlandığında ise ilgili okulun misyonunu oluşturan kök/gövdeler birleştirilmiş ve tblMisyona tablosunda misyonKok alanına kaydedilmiştir.

Kelime bulutlarının oluşturulması: Kelime bulutunun oluşturulmasında kelimenin okulun misyonundaki geçme sayısı değil, geçtiği okul sayısı dikkate alınmıştır. Örneğin bir kelime bir okulun misyonunda birden fazla kez geçse dahi bir kez sayılmıştır. Kelimelerin kaç okulun misyonunda geçtiğinin belirlenmesiyle, okul türlerine göre hangi kelimelerin misyon ifadelerinde daha çok kullanıldığına ve daha baskın olduğuna ilişkin genel durumun ortaya konulması amaçlanmıştır.

Aşağıda, örnek olarak 1. tür olan Anadolu liselerinin misyon ifadelerinde en çok sayıda okulda geçen ilk 100 kelime ve sayılarının elde edilmesine ilişkin SQL komutu verilmiştir. 3. satırda okulların id’leri (tblMisyona.okulId) ve kelimelerin kök/gövdesi (tblMisyonaKelime.govde); 4. satırda birleştirilen tablolar (tblMisyona INNER JOIN tblMisyonaKelime) ile tablo birleştirmelerinin hangi alanlar üzerinden olacağı (tblMisyona.okulId=tblMisyonaKelime.okulId); 5. satırda gruptandırmanın tür id, okul id ve kök/gövdeye (GROUP BY tblMisyona.turId, tblMisyona.okulId, tblMisyonaKelime.govde) göre olacağı; 6. satırda ise okul türü olarak 1. türün (HAVING tblMisyona.turId=1) işleme alınacağı belirtilmektedir. Bu komutlarla 1. türdeki tüm kelimeler belirlenmiş olur. Öte yandan 7. satırda kök/gövdelere göre gruptandırma (GROUP BY govde); 8. satırda en çok geçenleri bulmak için kök/gövdelerin geçtiği okul sayısına göre azalan sıralama (ORDER BY COUNT(*) DESC); 1. satırda ise sıralanan kök/gövdelerden üstten 100 tanesinin alınması (SELECT TOP 100 govde) işlemleri gerçekleştirilmiştir. Böylece 1. tür olan Anadolu liselerinde en fazla sayıda okulun misyonunda en çok geçen ilk 100 kelime elde edilmiştir. 6. satırdaki kodda bulunan 1 değeri (HAVING tblMisyona.turId=1) sırasıyla; 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 yapılarak diğer lise türleri için gerekli kök/gövdeler ve sayılarına ulaşılmıştır. Sonrasında her bir lise türü için üretilen kök/gövde ve sayılarını içeren dosyalar, ayrı ayrı kaydedilmiş ve bu dosyalar üzerinden kelime bulutları oluşturulmuştur.

```

1 SELECT TOP 100 govde, COUNT(*)
2 FROM
3     (SELECT tblMisyon.okulId, tblMisyonKelime.govde
4     FROM tblMisyon INNER JOIN tblMisyonKelime ON tblMisyon.okulId=tblMisyonKelime.okulId
5     GROUP BY tblMisyon.turId, tblMisyon.okulId, tblMisyonKelime.govde
6     HAVING tblMisyon.turId=1)
7 GROUP BY govde
8 ORDER BY COUNT(*) DESC

```

Eş birlikteliklerin (Co-occurrence) oluşturulması: Kelime eş birliktelik analizinde bir okul misyonunda ifadesinde birlikte geçen kelimeler dikkate alınmıştır. Kelime eş birlikteliklerinin elde edilmesinde Fast Greedy kümeleme algoritması ve 0,40 bağlantı ağırlık eşiği uygulanmıştır. 0,40 altındaki bağlantı eşik değerlerinde birlikte çok sıkça geçmeyen kelimeler dahi gösterilirken 0,40 üstündeki değerler de yalnızca çok sıkça geçen kelimelerin gösterildiği gözlenmiştir. Bu sebeple çeşitli denemeler sonucunda en uygun bağlantı eşik değerinin 0,40 olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmadaki işlemlerden yalnızca kelime eş birlikteliklerinin gösteriminde Atabay (2025) tarafından oluşturulan uygulama kullanılmış, bunlar dışındaki işlemler geliştirilen yazılımla gerçekleştirilmiştir.

Eş birliktelik ağlarında farklı renkte kümeler, farklı büyüklükte düğümler ve farklı kalınlıkta kenarlar bulunmaktadır. Ağdaki renkler kümeleri, düğümler kelimeleri, düğümün büyüklüğü kelimenin derecesini; kenarlar bağlantıda olan kelimeleri; kenar kalınlıkları ilgili kelimelerin birlikte görülme ağırlığını; kenar kalınlığının fazla olması ise bu kelimelerin birlikte görülme sıklığının arttığını ifade etmektedir.

Kelime eş birliktelikleri, misyonların kök/gövdelerine göre gerçekleştirilmiştir. Şekil 1’de şemada ve Şekil 2’de örnek kayıtlarda görüleceği üzere, veri tabanındaki tblMisyon tablosunda bulunan misyonKok alanında kelime kök/gövdelerinden oluşan veriler tutulmaktadır. Aşağıda örnek olarak 1.tür olan Anadolu liselerinin veri tabanındaki misyonKok alanındaki verilere ulaşılabilmesi için gerekli SQL komutu verilmiştir. 1. satırdaki kod ile misyonların DDİ süreci sonucu üretilen kök/gövdeli hâlleri (SELECT misyonKok), 2.satırdaki kod ile verilerin hangi tablodan çekileceği (FROM tblMisyon), 3.satırda kod ile okul türü olarak 1. türün (WHERE turId=1) işleme alınacağı belirtilmiştir. Bu komutlarla 1. türdeki tüm okulların misyon kök/gövdeleri alınmış olur. 3. satırda yer alan koddaki 1 değeri (WHERE tblMisyon.turId=1) sırasıyla; 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 yapılarak diğer lise türleri için de gerekli veriler elde edilmiştir. Sorgu sonucu oluşan tablolar lise türlerine göre her biri ayrı dosya şeklinde kaydedilmiş, bu dosyalar ve uygulama üzerinden eş birliktelik ağları oluşturulmuştur.

```

1 SELECT misyonKok
2 FROM tblMisyon
3 WHERE turId=1

```

Üçlü n-gramların belirlenmesi: Okulların misyonlarındaki üçlü n-gramlar geliştirilen yazılımla çıkartılmış, veri tabanına kaydedilmiş ve analiz edilmiştir. Üçlü n-gramların tespitinde kelimelerin misyon ifadelerinde art arda gelmiş olmasına dikkat edilmiştir. Üçlü n-gramların tespitiyle ve birbirlerini takip eden kelime gruplarının izinin sürülmesiyle çıkarım yapılabilir ve anlaşılabilir misyon cümlelerinin bulunması, en çok geçen üçlü n-gramların sıklıklarına bakılarak lise türleri için ortak misyonların belirlenmesi ve misyon ifadelerinde en çok geçen cümlelerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Aşağıda, örnek olarak 1. tür olan Anadolu liselerinin misyon ifadelerinde en çok sayıda peş peşe bulunan üçlü n-gramların belirlenmesine ilişkin SQL komutu verilmiştir. 1. satırda sorgu sonucu elde edilmek istenilen üçlü n-gramlar (tblMisyonUcluNGramlari.ucluNGram) ve sayıları (COUNT(*)); 2. satırda birleştirilen tablolar (tblMisyon INNER JOIN tblMisyonUcluNGramlari) ile tablo birleştirmelerinin hangi alanlar üzerinden olacağı (tblMisyon.okulId= tblMisyonUcluNGramlari.okulId), 3. satırda gruplandırmanın tür id ve üçlü n-grama (GROUP BY tblMisyon.turId, tblMisyonUcluNGramlari.ucluNGram) göre olacağı, 4. satırda ise okul türü olarak 1. türün (HAVING tblMisyon.turId=1) işleme alınacağı belirtilmektedir. Bu komutlarla 1. türdeki tüm üçlü n-gramlar, sıklıklarına göre azalan şekilde belirlenmiş olur. 4. satırda yer alan koddaki 1 değerine (HAVING tblMisyon.turId=1) sırasıyla 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 girilerek diğer lise türleri için de üçlü n-gramlar elde edilmiştir.

```
1 SELECT tblMisyonUcluNGramlari.ucluNGram, COUNT(*)
2 FROM tblMisyon INNER JOIN tblMisyonUcluNGramlari ON tblMisyon.okulId= tblMisyonUcluNGramlari.okulId
3 GROUP BY tblMisyon.turId, tblMisyonUcluNGramlari.ucluNGram
4 HAVING tblMisyon.turId=1
5 ORDER BY COUNT(*) DESC
```

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmada veri kaynağı olarak resmî ve kurumsal dokümanlar kullanılmıştır. Okulların web sitelerinde yayımlanan misyon ifadelerinin doğrudan kurumlar tarafından üretilmiş ve kamuya açık belgeler olması, veri kaynağının geçerliğini artırmaktadır.

Veri toplama sürecinde herhangi bir yorumlayıcı müdahalesi olmamış, metinler özgün hâllerinde analiz edilmiştir. Tüm analizler, araştırma soruları doğrultusunda önceden belirlenmiş ve açık biçimde tanımlanmış adımlar izlenerek gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinin tekrarlanabilir ve nesnel olmasına katkı sağlayan, araştırmanın güvenilirliğini güçlendiren etkenler olan verilerin elde edilmesi; ön işlem adımları, DDİ süreçleri ve analiz işlemleri, “Veri Toplama ve Analiz Süreci” bölümünde detaylandırılmıştır.

Büyük ölçekli metin verisinin sistematik biçimde analiz edilmesi, bulguların belirli metin parçalarına dayandırılmasını mümkün kılmış ve sonuçların veri temelli olmasını sağlamıştır. Bulgular, doğrudan misyon ifadelerinden üretilen istatistiksel çıktılarla (kelime sıklıkları, eş birliktelikler ve üçlü n-gramlar) desteklenmiş; araştırmacı yorumları bu çıktılarla ilişkilendirilerek veri temelli olarak sunulmuştur. Bu yaklaşım, yorumların kişisel çıkarımlara değil; analiz sonuçlarına dayanmasını sağlayarak araştırmayı güçlendirmektedir.

Öte yandan araştırma kapsamında insan katılımcılardan herhangi bir veri toplanmamış, kişisel veri veya özel nitelikli bilgi kullanılmamıştır. Çalışmada yalnızca kurumsal web sitelerinden yayımlanan açık erişimli verilerden yararlanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde liselerin misyon ifadelerinde geçen kelimelerden oluşan kelime bulutları, kelime eş birliktelik analizleri ve üçlü n-gramlar okul türlerine göre Şekil 4 ile Şekil 11 arasında sunulmuştur. Misyon ifadelerinde en çok geçen 100 kelimeden oluşan kelime bulutları şekillerin (a) maddesinde, kelime eş birliktelikleri (b) maddesinde, üçlü n-gramlar ise (c) maddesinde verilmiştir. Bunlarla birlikte detaylı kelime eş birliktelik ağları, ekler bölümünde Ek B ile Ek I arasında yer almaktadır. Ekte yalnızca 0,40 eşik değerinden yüksek olanlar değil, bağlantı eşik değeri, 0,20’den büyük olanlar gösterilmiştir. Bağlantı eşik değerinin küçük seçilmesiyle, verilerin detaylı sunulması ve genel durumun daha derinlemesine gösterilmesi amaçlanmıştır.

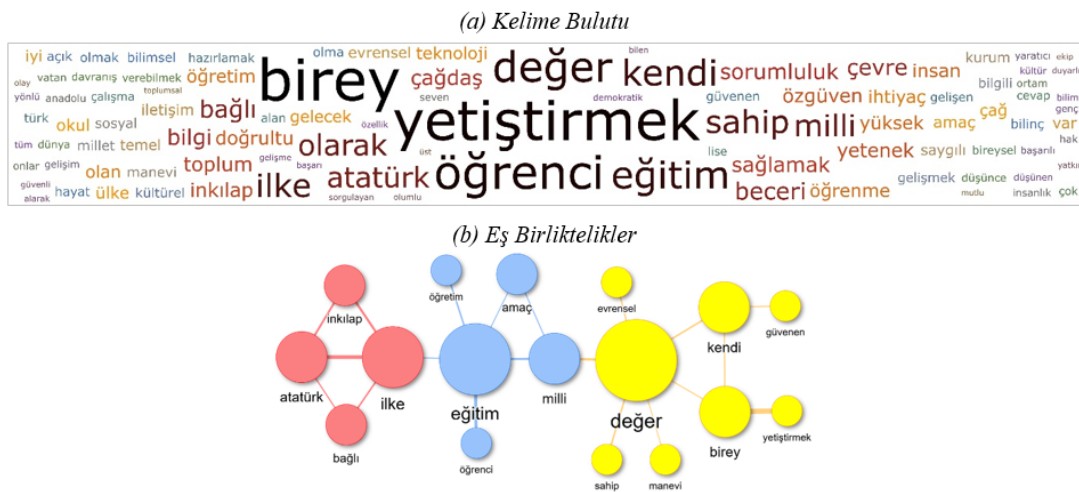
En fazla sayıda okul bulunan Anadolu liselerinin misyonlarıyla oluşturulan kelime bulutu Şekil 4 (a)'da verilmiştir. Anadolu liseleri misyonları, 3.517 farklı kök/gövdenin toplamda 103.747 kez kullanılmasıyla oluşmaktadır. Misyonlarda birey (1.740), yetiştirmek (1.666), öğrenci (1.411), değer (1.275), eğitim (1.154), kendi (1.086), ilke (980), sahip (968), milli (920), olarak (883), Atatürk (860), bağlı (732), beceri (719), çevre (677), bilgi (664), sorumluluk (649), çağdaş (628), sağlamak (627), toplum (602) ve inkılap (590), en sık geçen 20 kelime olarak diğerlerinden öne çıkmaktadır.

Anadolu liselerinin kelime eş birlikteliklerinin verildiği Şekil 4 (b) incelendiğinde ağ için 3 küme, 17 düğüm ve 20 kenar belirlendiği; kırmızı ile mavi kümenin, mavi ile sarı kümenin bağlantıda olduğu, dışarda kalan bağlantısız küme olmadığı gözlenmiştir. En çok görülen 5 eş birliktelik ve ağırlıkları şu şekildedir: birey-yetiştirmek (1,00), Atatürk-ilke (0,80), öğrenci-eğitim (0,72), millî-değer (0,62), ilke-inkılap (0,60).

Anadolu liselerinin misyonlarında ardı ardına en çok gelen üçlü n-gramların verildiği Şekil 4 (c)'ye göre en fazla Atatürk, ilke ve inkılap (580), ihtiyaç, cevap ve verebilmek (308), ilke, inkılap ve bağlı (306), Türk, millî ve eğitim (270), gelişen, ihtiyaç ve cevap (258) üçlü n-gramları birbirlerini takip etmiştir.

Şekil 4

Anadolu Liseleri

(c) *Art Arda En Çok Gelen 25 Üçlü n -Gramlar ve Sayıları*

Atatürk-ilke-inkılap (580), ihtiyaç-cevap-verebilme (308), ilke-inkılap-bağı (306), Türk-millî-eğitim (270), gelişen-ihtiyaç-cevap (258), millî-manevi-değer (251), cevap-verebilme-beceri (227), olay-çok-yönlü (198), ekip-çalışma-yatkın (192), birey-olma-sağlamak (183), çok-yönlü-tarafsız (183), millî-eğitim-temel (182), iyi-olumlu-iletişim (175), çevre-iyi-olumlu (169), çağ-gelişen-ihtiyaç (165), işbirlik-ekip-çalışma (157), yetenek-dikkat-alarak (155), bireysel-yetenek-dikkat (151), öğrenci-bireysel-yetenek (147), dikkat-alarak-öğrenme (145), iletişim-kurmak-davranış (145), çalışma-yatkın-birey (142), olumlu-iletişim-kurmak (141), birey-yetiştirmek-için (140), yönlü-tarafsız-bakabilme (137)

Fen liselerinin misyonlarından elde edilen kelime bulutu Şekil 5 (a)'da sunulmuştur. Misyonlarda 1.403 farklı kök/gövde ve 14.039 kelime bulunmaktadır. Birey (212), öğrenci (196), yetiştirmek (189), değer (166), yetenek (132), milli (127), sahip (126), beceri (123), bilgi (122), olarak (119), ilke (111), bilimsel (107), kendi (105), eğitim (100), öz güven (100), yüksek (99), alan (92), Atatürk (92), bilim (92), çalışma (91) ve iyi (91), Fen liselerinin misyonlarında en sık geçen 20 kelimedir.

Fen liselerinin kelime eş birlikteliklerinin verildiği Şekil 5 (b)'ye göre 7 küme, 22 düğüm ve 20 kenarı bulunan bir ağ oluştuğu; mavi ile sarı kümenin, sarı ile yeşil kümenin bağlantıda olduğu, 4 kümeninse diğerleriyle bağlantısı olmayan bağımsız kümeler olarak ortaya çıktığı görülmüştür. En çok görülen 5 eş birliktelik ve ağırlıkları şu şekildedir: birey-yetiştirmek (1,00), millî-değer (0,84), Atatürk-ilke (0,73), öğrenci-yetenek (0,67), bilgi-beceri (0,61). Bağlantısız kümelerde ise mor kümede çalışma-yatkın (0,57) ve ekip-çalışma (0,47); kırmızı kümede bilgi-beceri (0,61) ve bilgi-bilimsel (0,45); eflatun kümede iyi-iletişim (0,40); turuncu kümede ise çok-yönlü (0,50) kelimeleri bağlantılıdır.

Şekil 5 (c)'ye göre Fen liselerinin misyonlarında ardı ardına en çok gelen üçlü n-gramlar şöyledir; Atatürk, ilke ve inkılap (66), ekip, çalışma ve yatkın (49), olay, çok ve yönlü (46), çok, yönlü ve tarafsız (44), ihtiyaç, cevap ve verebilmek (43).

Şekil 5

Fen Liseleri

Atatürk-ilke-inkılap (66), ekip-çalışma-yatkın (49), olay-çok-yönlü (46), çok-yönlü-tarafsız (44), ihtiyaç-cevap-vere-bilmek (43), millî-manevi-değer (42), öz-güvenli-olma (42), bireysel-yetenek-dikkat (41), iletişim-kurmak-davranış (41), birey-olma-sağlamak (39), olumlu-iletişim-kurmak (39), işbirlik-ekip-çalışma (38), yetenek-dikkat-alarak (38), çevre-iyi-olumlu (37), kurmak-davranış-kazanma (37), gelişen-ihtiyaç-cevap (36), ilke-inkılap-bağlı (36), iyi-olumlu-iletişim (36), öğrenci-bireysel-yetenek (36), yönlü-tarafsız-bakabilme (36), cevap-vere-bilmek-beceri (33), davranış-kazanma-olay (33), kazanma-olay-çok (33), çalışma-yatkın-birey (32), çözüm-bilimsel-yöntem (32), problem-çözüm-bilimsel (32)

Sosyal bilimler liselerinin misyonlarıyla oluşturulan kelime bulutu, Şekil 6 (a)'da verilmiştir. Sosyal bilimler liselerinin misyonlarının 694 farklı kök/gövdeyle üretildiği, toplam kelime sayısının 3.472, misyonlarda en sık geçen 20 kelimenin yetiştirmek (64), birey (47), sosyal (46), bilim (42), öğrenci (41), sahip (40), millî (35), değer (34), kendi (30), gelecek (29), toplum (29), eğitim (28), olarak (27), üst (26), bilgi (25), olan (25), alan (24), ilke (24), Atatürk (23), çağdaş (23) ve yabancı (23) olduğu tespit edilmiştir.

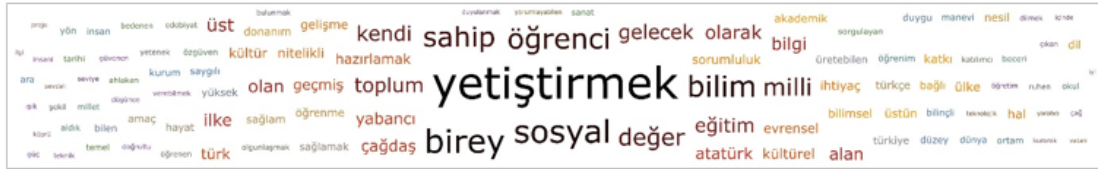
Sosyal bilimler liselerinin kelime eş birlikteliklerinin verildiği Şekil 6 (b) ele alındığında ağın 6 küme, 21 düğüm ve 16 kenardan oluştuğu, 6 kümenin bağımsız olduğu belirlenmiştir. Kırmızı kümede gelecek-aldık (0,47), gelecek-tarihî (0,44), gelecek-geçmiş (0,44); nitelikli-bilim (0,47), üstün-bilim; sarı kümede bilim-sosyal (1,00), bilim-alan (0,72), bilim-nitelikli (0,47), bilim-edebiyat (0,47), bilim-üstün (0,47), sosyal-alan (0,70), sosyal-öğrenci (0,56); yeşil kümede Atatürk-ilke (0,47); mor kümede yabancı-dil (0,54); eflatun kümede millî-değer (0,42); mavi kümede birey-yetiştirmek (0,86) kelimelerin küme içinde bağlantılı olduğu sağlanmıştır.

Sosyal bilimler liselerinin misyonlarında ardı ardına en çok gelen üçlü n-gramların verildiği Şekil 6 (c)'ye göre en fazla sosyal, bilim ve alan (17), edebiyat, sosyal ve bilim (11), sosyal, bilim ve lise (10) birbirlerini takip etmiştir.

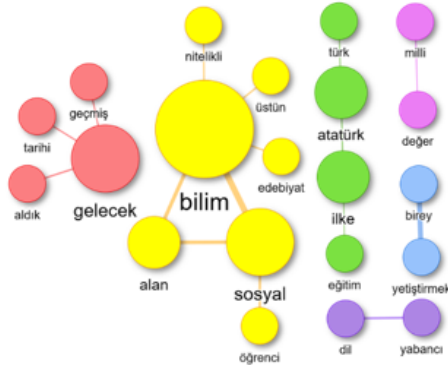
Şekil 6

Sosyal Bilimler Liseleri

(a) Kelime Bulutu

(b) Eş Birliktelikler

(c) Art Arda En Çok Gelen 25 Üçlü N-Gramlar ve Sayıları

sosyal-bilim-alan (17), edebiyat-sosyal-bilim (11), sosyal-bilim-lise (10), alan-ihyaç-duyulan (9), ara-sağlam-köprü (9), dil-üst-seviye (9), geçmiş-gelecek-ara (9), gelecek-ara-sağlam (9), sağlam-köprü-kurarak (9), üstün-nitelikli-bilim (9), ahlaken-ruhen-zihnen (8), akademik-donanım-olan (8), aldık-güç-gelecek (8), Atatürk-ilke-inkılap (8), bedenlen-olgunlaşmak-Türkiye (8), bilinçli-nesil-yetiştirmek (8), çağdaşlaşan-ahlaken-ruhen (8), duyulan-üstün-nitelikli (8), güç-gelecek-koşan (8), ihtiyaç-duyulan-üstün (8), kopmadan-çağdaşlaşan-ahlaken (8), köprü-kurarak-tarihi (8), kurarak-tarihi-aldık (8), millî-eğitim-temel (8), onu-bilim-teknik (8), ruhen-zihnen-bedenen (8), sahip-çıkan-onu (8), sevdalı-bilinçli-nesil (8), tarihi-aldık-güç (8), Türkçe-sahip-çıkan (8), üst-seviye-öğrenen (8), yabancı-dil-üst (8)

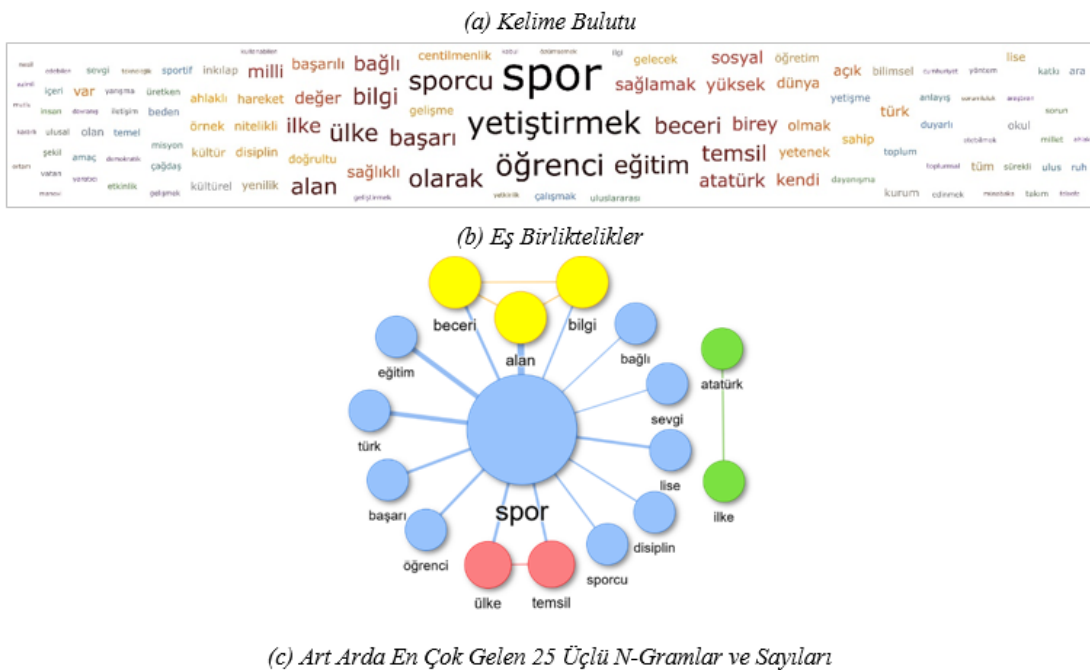
Spor liselerinin misyonlarından elde edilen kelime bulutu, Şekil 7 (a)'da görülmektedir. Misyonlarda 692 kök/gövde, 3.838 kez kullanılmıştır. Spor (68), yetiştirmek (46), öğrenci (44), sporcu (38), eğitim (36), olarak (36), ülke (35), alan (33), başarı (33), beceri (33), bilgi (33), temsil (32), ilke (30), bağlı (29), Atatürk (27), birey (27), millî (26), sağlamak (25), sosyal (25) ve yüksek (25), spor liselerinin misyon ifadelerinde en sık geçen 20 kelimedir.

Spor liselerinin kelime eş birlikteliklerinin verildiği Şekil 7 (b) incelendiğinde ağda 4 küme, 17 düğüm ve 19 kenar bulunduğu; mavi ile kırmızı ve mavi ile sarı kümelerinin bağlantıda olduğu; buna karşın yeşil kümenin diğer kümelerle bağlantısının olmadığı gözlenmiştir. En çok görülen eş birliktelikler ve ağırlıkları ise şu şekildedir: spor-alan (1,00), spor-eğitim (0,79), spor-Türk (0,76), spor-başarı (0,58), spor-ülke (0,58), spor-lise (0,58), spor-beceri (0,58). Bağlantısız küme olan yeşil kümede yalnızca Atatürk-ilke (0,46) kelimeleri bağlantılıdır.

Şekil 7 (c)'ye göre birey, olarak ve yetişme (18), Atatürk, ilke ve inkılap (16), spor, disiplin ve centilmenlik (16), ülke, başarı ve temsil (13), beden, eğitim ve spor (12) üçlülerinin, spor liselerinin misyonlarında birbirini en çok takip eden üçlü n-gramlar oldukları görülmüştür

Şekil 7

Spor Liseleri

birey-olarak-yetişme (18), Atatürk-ilke-inkılap (16), spor-disiplin-centilmenlik (16), ülke-başarı-temsil (13), beden-eğitim-spor (12), olarak-yetişme-sağlamak (11), takım-ruh-hareket (10), başarı-temsil-edebilen (9), bilimsel-teknolojik-yenilik (9), sosyal-kültürel-etkinlik (9), sportif-sosyal-kültürel (9), teknolojik-yenilik-açık (9), temel-bilgi-beceri (9), toplumsal-sorun-duyarlı (9), ulus-ara-yarışma (9), azimli-gelecek-örnek (8), bağlı-gelecek-için (8), başarılı-olmak-hevesli (8), benimseyerek-her-türlü (8), centilmenlik-benimseyerek-her (8), çalışmak-dayanışma-alışkanlık (8), disiplin-centilmenlik-benimseyerek (8), etkinlik-başarılı-olmak (8), etkinlik-katılmak-katıldık (8), geçmiş-bağlı-gelecek (8), gelecek-için-yapıcı (8), gelecek-örnek-olmak (8), her-türlü-sportif (8), hevesli-kararlı-azimli (8), kararlı-azimli-gelecek (8), katıldık-etkinlik-başarılı (8), katılmak-katıldık-etkinlik (8), kültürel-etkinlik-katılmak (8), olmak-hevesli-kararlı (8), olmak-sağlıklı-sporcu (8), örnek-olmak-sağlıklı (8), türlü-sportif-sosyal (8)

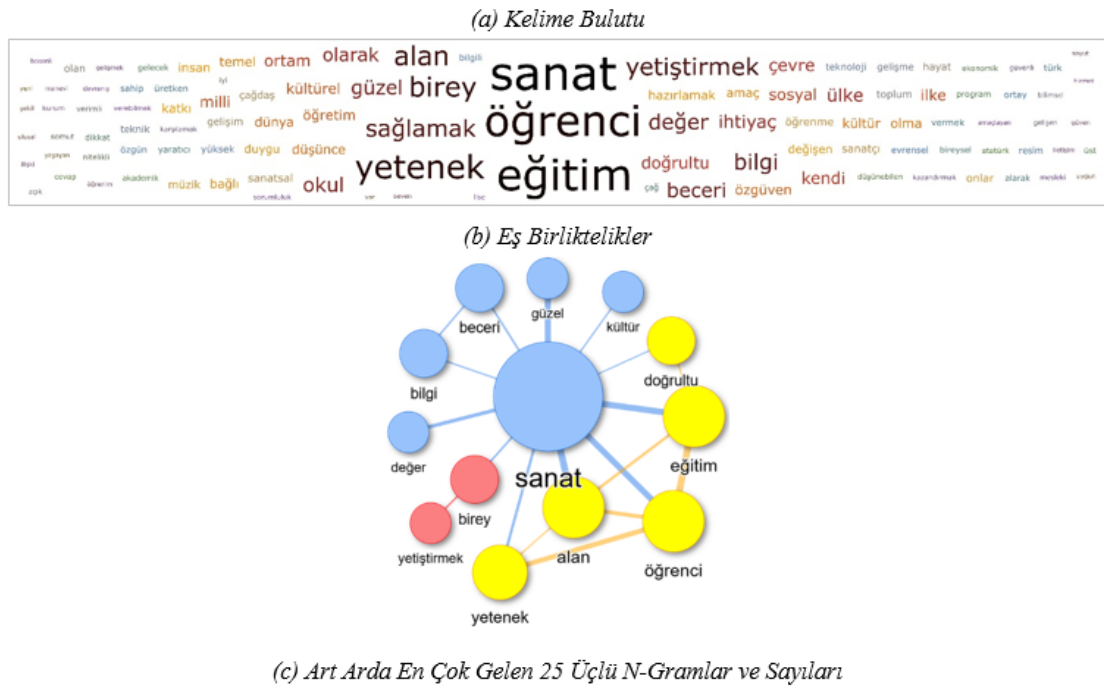
Güzel sanatlar liselerinin misyonları 806 kök/gövdeden ve toplamda 3.717 kelimedenden meydana gelmiştir. Şekil 8 (a)'da fark edileceği üzere en çok kullanılan 20 kelime sırasıyla şu şekildedir; sanat (68), eğitim (64), öğrenci (63), yetenek (48), birey (40), alan (39), yetiştirmek (35), sağlamak (34), bilgi (32), değer (31), beceri (29), güzel (29), okul (29), olarak (27), ihtiyaç (26), ülke (26), çevre (25), doğrultu (24), kendi (24), ortam (23) ve sosyal (23).

Güzel sanatlar liselerinin kelime eş birlikteliklerinin verildiği Şekil 8 (b)'ye göre eş birliktelik ağı için 3 küme, 13 düğüm ve 19 kenar belirlendiği; mavi ile sarı ve kırmızı kümelerinin bağlantıda olduğu, dışarda kalan bağlantısız küme olmadığı görülmüştür. En çok görülen 5 eş birliktelik ve ağırlıkları şu şekildedir: sanat-alan (1,00), öğrenci-eğitim (1,00), sanat-eğitim (0,94), sanat-güzel (0,92), sanat-öğrenci (0,92).

Şekil 8 (c)'ye göre resim, müzik ve alan (12), gelişen, ihtiyaç ve cevap (11), cevap, verebilmek ve beceri (10), ekonomik, ihtiyaç ve karşılamak (10), ihtiyaç, cevap ve verebilmek (10) kelimeleri güzel sanatlar liselerinin misyonlarında birbirlerini en çok takip eden üçlü n-gramlardır.

Şekil 8

Güzel Sanatlar Liseleri

1.659 okulla lise grubunda en fazla sayıda okul bulunanlar arasında 3. sırada olan Anadolu imam hatip liselerinin misyonlarında 2.728 kök/gövde, toplamda 56.250 kez kullanılmıştır. Şekil 9 (a)'ya göre en sık kullanılan 20 kelime şu şekildedir; yetiştirmek (1.008), öğrenci (804), değer (775), kültürel (769), insan (742), birey (714), miras (671), ahlak (605), saygı (573), sahip (568), kendi (556), düşünce (552), din (530), millî (529), eğitim (512), özgürlük (497), öğretim (491), anlayış (402), manevi (392) ve katkı (390).

Anadolu imam hatip liselerinin kelime eş birlikteliklerinin analizlerinin verildiği Şekil 9 (b)'de 3 küme, 31 düğüm ve 80 kenarı bulunan bir ağ oluştuğu; kırmızı ile sarı kümenin bağlantıda olduğu, mavi kümeninse bunlardan bağımsız şekilde bir küme oluşturduğu gözlenmiştir. En çok görülen eş birliktelikler ve ağırlıkları kırmızı kümede din-öğretim (0,60), din-anlayış (0,57), anlayış-öğretim (0,52), din-dayanan (0,49), din-katkı (0,49), katkı-bulunmak (0,49), anlayış-dayanan (0,49), anlayış-katkı (0,49) iken; sarı kümede kültürel-miras (1,00), insan-ahlak (0,76), kültürel-insan (0,76), kültürel-ahlak (0,74), kültürel-düşünce (0,74), insan-düşünce (0,73) olarak ortaya çıkmıştır. Bağlantısız bir küme olan mavi kümedeki en yüksek ağırlığa sahip 5 ikililer ise şunlardır: değer-kendi (0,76) ve değer-millî (0,72), birey-yetiştirmek (0,72) , değer-evrensel (0,70), kendi-güvenen (0,65).

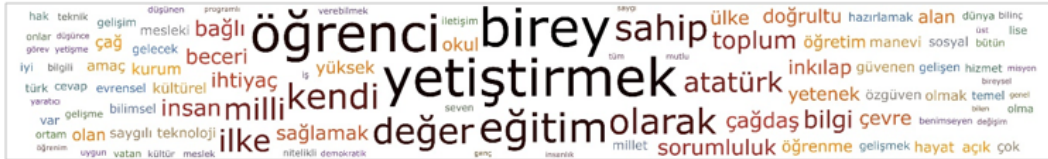
Şekil 9 (c)'ye göre ahlak, kültürel ve miras (468), kültürel, miras ve saygı (451), düşünce, özgürlük ve ahlak (425), insan, düşünce ve özgürlük (424), özgürlük, ahlak ve kültürel (416) kelimeleri Anadolu imam hatip liselerinin misyonlarında birbiri ardına en çok gelen üçlü n-gramlar olarak diğerlerinden daha ön plana çıkmıştır.

Şekil 10 (c)'ye göre Atatürk, ilke ve inkılap (118), ilke, inkılap ve bağlı (65), ihtiyaç, cevap ve verebilmek (53), gelişen, ihtiyaç ve cevap (48), millî, manevî ve değer (46) kelimeleri çok programlı Anadolu liselerinin misyonlarında birbiri ardına en çok gelen üçlü n-gramlardır.

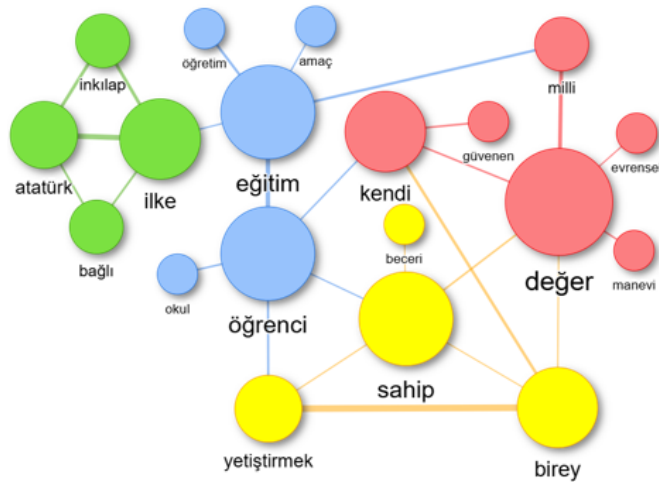
Şekil 10

Çok Programlı Anadolu Liseleri

(a) *Kelime Bulutu*

(b) *Eş Birliktelikler*

(c) Art Arda En Çok Gelen 25 Üçlü N-Gramlar ve Sayıları

Atatürk-ilke-inkılap (118), ilke-inkılap-bağlı (65), ihtiyaç-cevap-verebilmek (53), gelişen-ihtiyaç-cevap (48), milli-manevi-değer (46), Türk-millî-eğitim (41), birey-olarak-yetişme (39), birey-olarak-yetiştirmek (37), cevap-verebilmek-beceri (36), millî-eğitim-temel (36), yetiştirmek-için-var (35), mesleki-teknik-eğitim (28), kendi-güvenen-birey (27), insan-hak-saygılı (25), yüzyıl-gelişen-ihtiyaç (25), güvenen-birey-olarak (24), vatan-millet-seven (24), ekip-çalışma-yatkın (22), birey-olma-sağlamak (21), bütün-öğrenci-öğrenme (21), olarak-yetişme-fırsat (21), birey-yetiştirmek-için (20), çağ-gelişen-ihtiyaç (20), olay-çok-yönlü (20), öğrenci-öğrenme-sağlamak (20), sahip-birey-yetiştirmek (20)

En fazla sayıda okul bulunan 2. tür olan mesleki ve teknik Anadolu liselerinin misyonları 3.215 kök/gövdenin 83.695 kez kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Şekil 11 (a)'ya göre misyonlarda en sık kullanılan 20 kelimenin yetiştirmek (1.458), birey (1.195), eğitim (1.193), öğrenci (1.065), mesleki (948), değer (937), sahip (911), ilke (803), milli (800), kendi (794), olarak (779), bilgi (766), ihtiyaç (760), beceri (695), teknik (617), Atatürk (602), alan (594), ülke (561), doğrultu (560) ve meslek (559) olduğu belirlenmiştir.

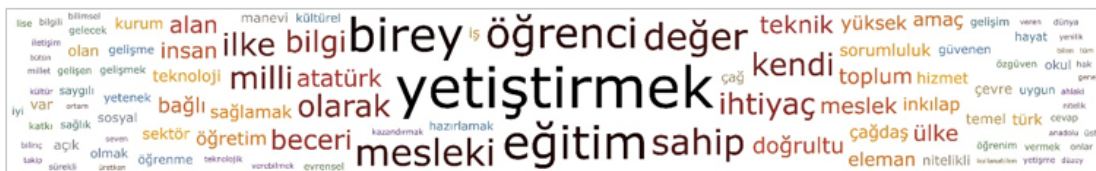
Mesleki ve teknik Anadolu liselerinin kelime eş birlikteliklerinin analizlerinin verildiği Şekil 11 (b)'ye göre ağda 4 küme, 22 düğüm ve 28 kenar bulunmaktadır. Mavi, yeşil ve kırmızı kümelerin birbirleriyle, kırmızının ise ayrıca sarı kümeyle bağlantıda olduğu görülmüştür. Bunlarla birlikte ağda bağımsız küme yer almamaktadır. Kümelerde diğerlerinden daha fazla sayıda görülen eş birliktelikler ve ağırlıkları şu şekilde meydana gelmiştir: mavi kümede mesleki-eğitim (0,78), öğrenci-eğitim (0,67), mesleki-teknik (0,62), eğitim-öğretim (0,61) ve eğitim-doğrultu (0,58), kırmızı kümede millî-değer (0,65) ve millî-amaç (0,49), yeşil kümede Atatürk-ilke (0,76), ilke-inkılap (0,59) ve Atatürk-inkılap (0,57), kırmızı kümeyle bağlantılı sarı kümede birey-yetiştirmek (1,00) ve bilgi-beceri (0,64).

Şekil 11 (c)'ye göre Atatürk, ilke ve inkılap (441), Türk, millî ve eğitim (280), ilke, inkılap ve bağlı (237), mesleki, teknik ve eğitim (219), millî, manevi ve değer (194) kelimeleri mesleki ve teknik Anadolu liselerinin misyonlarında birbiri ardına en çok gelen üçlü n-gramlardır.

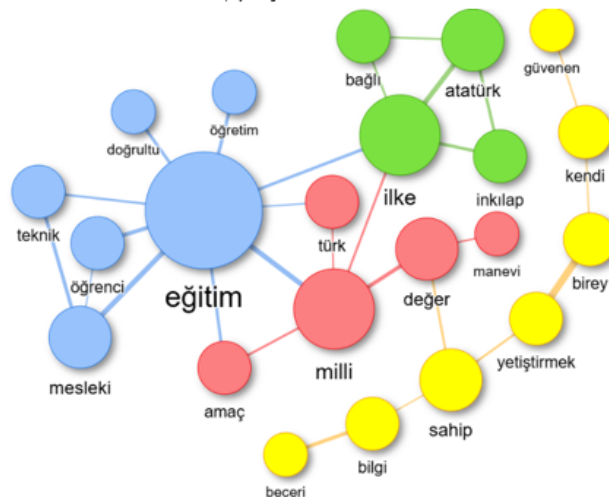
Şekil 11

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri

(a) *Kelime Bulutu*

(b) Eş Birliktelikler

(c) *Art Arda En Çok Gelen 25 Üçlü N-Gramlar ve Sayıları*

Atatürk-ilke-inkılap (441), Türk-millî-eğitim (280), ilke-inkılap-bağlı (237), mesleki-teknik-eğitim (219), millî-manevi-değer (194), ihtiyaç-cevap-verebilme (163), yetiştirmek-için-var (161), millî-eğitim-temel (151), birey-olarak-yetişme (129), gelişen-ihtiyaç-cevap (128), birey-olarak-yetiştirmek (103), millî-eğitim-genel (103), millî-eğitim-amaç (101), cevap-verebilme-beceri (98), kendi-güvenen-birey (97), yüzyıl-gelişen-ihtiyaç (96), insan-hak-saygılı (95), mesleki-bilgi-beceri (93), güvenen-birey-olarak (89), birey-yetiştirmek-için (88), eğitim-temel-amaç (83), becerili-kendi-güvenen (79), bilgili-beceri-kendi (78), bilgi-beceri-sahip (77), manevi-değer-bağlı (71)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

2024-2025 eğitim öğretim yılına ait verilerin analiz edildiği bu çalışmada, MEB'e bağlı lise seviyesindeki devlet okullarının misyon ifadeleri DDİ teknikleriyle incelenmiştir. Özel okullar, sayısı az olan özel eğitim meslek liseleri ile müzik ve sahne sanatları liseleri kapsam dışında tutulmuştur. 8.372 devlet lisesinden kurumsal web sitesinde misyon ifadesi bulunan 8.068 tanesiyle gerçekleştirilen bu çalışmada Anadolu liseleri, fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, spor liseleri, güzel sanatlar liseleri, Anadolu imam hatip liseleri, çok programlı Anadolu liseleri ile mesleki ve meknik Anadolu liseleri incelemeye konu olmuştur.

Tüm liselerin misyonlarında en çok kullanılan kelimelerin birey, yetiştirmek, öğrenci, değer, millî, Atatürk, ilke ve inkılap olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, Türkiye'deki eğitim kurumlarının ortak misyonunun millî ve manevi değerleri ön plana çıkararak Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı bireyler yetiştirme amacına dayandığını ortaya koymaktadır. Bu da eğitim kurumlarının misyonlarının kurumsal amaç ve değerleri yansıtması gerektiğini vurgulayan Altıntop ve Altıntop (2024), Doğançan (2021), Taşar (2021) ve Çelik'in (1995) görüşleriyle tutarlılık göstermektedir.

Anadolu liseleri, fen liseleri ve çok programlı Anadolu liseleri misyon ifadeleri bakımından birbirlerine görece daha fazla benzerlik göstermektedir. Bunun temel nedeni, bu okul türlerinin ağırlıklı olarak genel akademik eğitim sunmaları ve öğrencileri belirli bir mesleğe doğrudan hazırlamaktan ziyade yükseköğretime yönlendirmeyi amaçlamalarıdır. Anadolu ve fen liselerinin mesleğe özgü bir uzmanlaşma taşımaması; misyonlarında akademik başarı, bilimsel düşünme ve çağdaş birey yetiştirme gibi ortak temaların öne çıkmasına yol açmaktadır. Çok programlı Anadolu liseleri ise bünyelerinde hem Anadolu lisesi hem de mesleki ve teknik lise programlarını barındırmakla birlikte, genel lise niteliği taşıyan programların etkisiyle misyon bakımından Anadolu ve fen liselerine yakınlaşmaktadır. Buna karşılık sosyal bilimler, spor, güzel sanatlar, Anadolu imam hatip ile mesleki ve teknik Anadolu liseleri; belirli bir alan, değer sistemi veya mesleki yönelim etrafında yapılandıkları için daha özgün ve alan odaklı misyonlara sahiptir. Bu durum, söz konusu okul türlerinin misyonlarının hem birbirlerinden hem de genel eğitim veren Anadolu, fen ve çok programlı Anadolu liselerinin misyonlarından belirgin biçimde ayrıştığını ve lise türleri arasında program yapısı ve eğitim amaçlarına dayalı net bir misyon farklılaşması bulunduğunu göstermektedir. Genel olarak okul misyonlarında, bağlı bulundukları lise türüne uygun olarak ilgili alan ya da disiplinin temel gerekliliklerine odaklanılmış olduğu ve bunların ön plana çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumsa misyon ifadelerinin eğitim programlarıyla yakın ve güçlü bir ilişki içinde olduğu, her okul türünün kendine özgü hedef ve yönelimlerini yansıtması gerekliliği fikrini destekler niteliktedir (Day vd., 2011; Fullan, 2015; Kaplan vd., 2023; Küçükçene & Özdemir, 2022; Mthanti & Msiza, 2023; Norton, 2004; PennState Extension, 2025; Plaku & Shamasneh, 2025; Senge, 2006)

Bazı lise türlerinin misyon ifadelerinde ortak temalar bulunduğu da görülmüştür. Söz konusu benzerliklerin lise türlerinin kurumsal ve eğitim hedefleri, öğrenci profilleri ve sistemdeki konumlarından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Örneğin Anadolu, fen, güzel sanatlar ve çok programlı Anadolu liselerinin misyonlarında ortak olarak çağın değişen ve gelişen ihtiyaçlarına uyum sağlayabilmenin; Anadolu, fen ve güzel sanatlar liselerinin misyonlarında ise öğrencilerin bireysel yeteneklerini dikkate almanın vurgulandığı belirlenmiştir. Bu da Anadolu, fen, güzel sanatlar ve çok programlı Anadolu liselerinin öğrencilerini belirli ve dar bir mesleki role göre değil; onları değişen toplumsal, teknolojik ve akademik koşullara uyum sağlayabilecek şekilde yetiştirme hedeflerinin olması şeklinde yorumlanabilir. Anadolu, fen ve güzel sanatlar liselerinin misyonlarındaki ortak temalarsa bu liselerin öğrenci merkezli ve potansiyel odaklı bir eğitim anlayışı benimsemelerinin, akademik başarıyı öğrencilerin bireysel ilgi, yetenek ve kapasiteleri doğrultusunda desteklemeyi

öncelediklerinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Öte yandan Anadolu ve fen liselerinin misyonlarında iş birliği içinde çalışabilme, çevreyle iyi ve olumlu iletişim kurabilme, olaylara tarafsız yaklaşabilme; Anadolu, fen ve çok programlı Anadolu liselerinin misyonlarındaysa ekip çalışmasına yatkınlık ve olaylara çok yönlü bakabilme ortak temalar olarak belirginleşmiştir. Buradan hareketle Anadolu ve fen liselerinin ortak hedeflerinin öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra onların sosyal ve iletişimsel yeterliklerle donatılması olduğu ifade edilebilir. Anadolu, fen ve çok programlı Anadolu liselerinin misyonlarında birlikte görülen temalar ise bu okul türlerinin öğrencileri karmaşık problem durumlarıyla baş edebilen, farklı bakış açılarını dikkate alabilen ve ortak hedefler doğrultusunda birlikte üretebilen bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamasıyla açıklanabilir.

Benzerliklerin yanı sıra misyonlarda lise türlerine göre farklılaşan kavramların da var olduğu belirlenmiştir. Bu farklılaşmalar, okul türlerinin kuruluş amaçları, program yapıları ve öğrenci profillerinin doğal bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Örneğin fen liselerinin misyonlarında öz güvenli bireyler yetiştirme, problem çözmede bilimsel yöntemleri kullanma gibi bilişsel ve akademik yeterliklere sıkça vurgu yapılırken sosyal bilimlerde sosyal bilim alanlarında ihtiyaç duyulan akademik donanımına sahip ve nitelikli bilim adamı (insanı) yetiştirme amacı öne çıkmaktadır. Spor liselerinde beden eğitimi ve spora yönelik yeterlikler, sportmenlik, disiplin, centilmenlik, takım ruhu, sosyal ve kültürel etkinliklere katılım ile ulusal ve uluslararası başarı vurguları dikkat çekmekte; bu durum spor eğitiminin etik, sosyal ve kültürel boyutlarıyla birlikte ele alındığına işaret etmektedir. Güzel sanatlar liselerinin misyonlarında resim ve müzik alanları ile soyut düşüncelerin somutlaştırılmasına yapılan vurgu, bu okulların sanatsal yaratıcılığı ve estetik duyarlılığı merkeze alan eğitim anlayışıyla örtüşmektedir. Anadolu imam hatip liselerinde düşünce özgürlüğü, ahlaki ve kültürel değerlerin miras olarak benimsenmesi, bu değerlere dayalı bir din öğretimi anlayışının yaygınlaştırılması ve problem çözebilen, kendine güvenen bireyler yetiştirme hedefleriyle öne çıkarken çok programlı Anadolu liseleri ile mesleki ve teknik Anadolu liselerinde mesleki ve teknik eğitime yapılan güçlü vurgu, bu okulların öğrencileri istihdama ve uygulamaya dönük becerilerle donatmayı amaçlayan işlevsel rollerini açık biçimde yansıtmaktadır.

Misyonlarda sık kullanılan kelimelerden, kelime eş birlikteliklerinden ve üçlü n-gramlardan yola çıkarak çalışmayakonu sekiz lise türü için ayrı üç ortak misyon ifadesi üretilmiş ve ekler bölümünde Ek A'da sunulmuştur. Üretilen ortak misyon ifadeleri, misyon kavramının farklı lise türlerinde tekil ve sabit bir anlamdan ziyade okul türlerinin kurumsal kimliği, eğitimsel işlevi ve toplumsal rolü doğrultusunda yeniden inşa edilen dinamik bir söylem alanı olduğunu ortaya koymaktadır. Kuramsal açıdan örgütlerin varoluş nedenlerini tanımlayan ve normatif bir çerçeve sunan lise misyonlarının aynı üst politika metinlerine dayanmasına rağmen uygulamada farklı okul türlerinde özgül anlam katmanları kazandığı da görülmektedir. Bu durum, merkezî bir sistem içinde yer alsalar dahi liselerin türlerine uygun kendi işlevsel alanlarına göre söylemsel farklılaşmalar geliştirebildiklerine işaret etmektedir. Öte yandan ortak ifadeler, lise misyonlarının yalnızca yönetsel ya da retorik metinler olmadığını; aksine eğitim sisteminde okul türlerine atfedilen toplumsal beklentilerin, ideolojik yönelimlerin ve pedagojik önceliklerin yoğunlaştığı söylemsel yapılar olduğunu doğrulamaktadır. Bu bağlamda misyon kavramı, merkezî eğitim politikaları ile okul türlerine özgü işlevler arasında bir arayüz işlevi görmekte; eğitimde birlik ve çeşitlilik arasındaki ilişkiyi görünür kılan önemli bir analitik araç görevi üstlenmektedir.

Misyonlarda sık geçen kelimeler, kelime eş birliktelikleri, üçlü n-gramlar ve her bir lise türü için üretilen üç ortak misyon ifadesinin analizlerinden elde edilen bulgular, eğitim politikalarının ve yönetim stratejilerinin geliştirilmesinde yol gösterici nitelikte önemli veriler sunmaktadır. Yapılan analizlerse yöneticiler tarafından misyon belirlenirken ortak hedeflerin yanı sıra lise türlerinin ve

amaçlarının dikkate alındığını, okulun amaçlarına uygun olarak misyonlarının oluşturulduğunu desteklemektedir. Başka bir deyişle bu çalışma, Türkiye’deki devlet liselerinin misyon ifadelerinin hem ortak temalar içerdiğini hem de lise türüne özgü ayırt edici unsurlar ve belirgin farklılıklar barındırdığını göstermektedir.

Misyon ifadelerinin lise türüne göre çeşitlenmesi; misyon oluşturma sürecinde okulun eğitim programının, öğrenci profilinin ve stratejik hedeflerinin yöneticiler tarafından dikkate alındığının bir göstergesidir. Bu, eğitimde stratejik liderlik ve yönetimle ilgili literatürde öne çıkan görüşlerle uyumludur. Nitekim liderlerin misyon belirleme süreçlerine aktif katılımı; öğretmenlerin ve öğrencilerin misyonu sahiplenmesini, uygulamada tutarlılığı ve eğitimin kalitesini artırmaktadır (Day vd., 2011; Doygunel & Koprulu, 2022).

DDİ Tekniklerine İlişkin Çıkarım ve Yöntemsel Katkılar

Bu çalışmadaki DDİ teknikleri, eğitim kurumlarının kurumsal misyon söylemlerinin incelenmesine yönelik literatüre yöntemsel düzeyde katkılar sunmaktadır. Öncelikle çalışma, nitel doküman analizinin geleneksel betimsel ve tematik yaklaşımlarını, hesaplamalı metin analiziyle birleştirerek hibrit bir analiz çerçevesi önermektedir. Bu yaklaşım, nitel araştırmalarda sıkça eleştirilen yorumlayıcı öznelliğinin sınırlandırılmasına ve analiz sürecinin daha sistematik hâle getirilmesine olanak tanımıştır.

DDİ tekniklerinin kullanımı, çok sayıda okul misyonunun eş zamanlı olarak analiz edilmesini mümkün kılmış; bu sayede bireysel metin çözümlemelerinin ötesine geçilerek kurumsal söylem örüntülerinin görünür hâle getirilmesi sağlanmıştır. Kelime sıklıkları, eş birliktelikler ve üçlü n-gram yapıları aracılığıyla, misyon ifadelerinde öne çıkan kavramların yalnızca hangi sıklıkla değil, hangi bağlamlarda birlikte kullanıldığı da görünür kılınmıştır. Bu durum, eğitim kurumlarının değer ve önceliklerinin söylemsel düzeyde nasıl yapılandığına ilişkin daha bütüncül çıkarımlar yapılmasına imkân tanımıştır.

Araştırmanın yöntemsel katkılarından biri, DDİ tekniklerinin nitel doküman analizinde doğrulayıcı ve destekleyici bir işlevle kullanılabileceğini göstermesidir. Analiz sürecinde elde edilen istatistiksel çıktılar, araştırmacı yorumlarının temel dayanağı olarak kullanılmış; böylece yorumların metin verileriyle ilişkilendirilmesi sistematik biçimde sağlanmıştır. Bu yaklaşım, nitel analizlerde veri ile yorum arasındaki bağın daha güçlü biçimde kurulmasını sağlamaktadır.

Bununla birlikte çalışma, eğitim araştırmaları bağlamında DDİ’nin yalnızca büyük veri veya nicel içerik analizlerine özgü bir araç olmadığını; kurumsal belgeler gibi sınırlı ama anlam yüklü metinlerde de işlevsel biçimde kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle araştırma, eğitim kurumlarının stratejik metinlerinin incelenmesine yönelik yeni yöntemsel açılımlar sunmakta ve benzer çalışmalara tekrarlanabilir bir analiz çerçevesi önermektedir.

DDİ tekniklerinin nitel araştırma paradigmasıyla uyumlu biçimde konumlandırılabilceğini gösteren bu çalışma, literatürde sıklıkla karşılaşılan nitel-nicel ayrımı tartışmalarına yöntemsel bir ara yol önermektedir. DDİ, bu araştırmada bir amaç değil; nitel doküman analizinin analitik gücünü artıran bir araç olarak kullanılmıştır. Bu yaklaşımın, eğitim yönetimi ve politika araştırmalarında kurumsal söylem analizlerine yönelik gelecekteki çalışmalara yöntemsel açıdan yol gösterici olacağı değerlendirilmektedir.

Son olarak bu çalışma, yapılandırılmamış metinsel verilerin DDİ teknikleri aracılığıyla analiz edilerek yönetsel karar süreçlerini destekleyecek anlamlı bilgilere dönüştürülebileceğini göstermektedir. Okul misyonları gibi nitel ve söylemsel içeriklerin sistematik biçimde çözümlenmesi,

karar süreçlerinin yalnızca sayısal ve yapılandırılmış verilerle sınırlı olmadığını; aksine örgütlerin stratejik yönelimlerini, kurumsal kimliklerini ve değerlerini analiz edebilen sosyoteknik bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, metin madenciliği ve karar destek sistemleri yaklaşımlarını eğitim yönetimi bağlamında bir araya getirmekte, DDI'nin kamu ve eğitim örgütlerine uygulanabilirliğini genişleterek alanlar arası yöntemsel katkı sağlamaktadır.

Öneriler

Yöneticiler misyon belirleme sürecinde okulun eğitim programını, öğrenci profilini, toplumsal beklentileri ve paydaş görüşlerini dikkate almalı; misyonlarda bunları açık biçimde yansıtan kavramlara yer vermelidirler. Ayrıca tüm lise türlerinin misyonlarında ortak olan millî ve manevi değerlere vurgu, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık gibi güçlü temalar korunmalı, somut hedeflerle desteklenmeli ve sürdürülmelidir. Aşağıda yöneticilere ve araştırmacılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Yöneticilere Yönelik Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen bulgular Anadolu, fen ve çok programlı Anadolu liselerinin misyonlarında benzerlik olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, MEB tarafından okullara sunulan rehberliğin bu okul türlerinde daha standart bir yapı oluşturduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak özel programlı liselerde (spor, güzel sanatlar, Anadolu imam hatip, mesleki ve teknik Anadolu lisesi gibi) misyon ifadelerinin belirgin biçimde farklılaştığı da görülmüştür. Bu nedenle MEB, her lise türü için özel misyon geliştirme kılavuzlarının yanı sıra misyon ifadelerinde ölçülebilir ve izlenebilir hedeflere yönelik standartlar geliştirmelidir. Ayrıca misyon metinlerinin periyodik güncellenmesine yönelik bir ulusal stratejik uyum takibi modeli oluşturulması önerilebilir.

Okul yöneticileri, misyonlarını periyodik olarak gözden geçirerek değişen toplumsal ihtiyaçlara, öğrenci profillerine ve eğitim politikalarına uyumlu hâle getirmelidirler. Misyon güncellemeleri hem kurumun amaçlarının netleşmesine hem de paydaşların beklentilerinin karşılanmasına katkı sağlayacaktır. Öte yandan misyon geliştirme sürecine öğretmen, öğrenci, veli ve diğer paydaşların aktif katılımı da sağlanmalıdır. Bu yaklaşım, misyonun kuruma özgü ve motive edici olmasını güçlendirirken kurum kültürünü pekiştirecektir.

Bunlarla birlikte okul yöneticileri, misyon ifadelerini sadece genel ilke ve değerlerle sınırlı bırakmamalı; aynı zamanda somut ve ölçülebilir hedefler, stratejik öncelikler ve başarı göstergeleri ile ilişkilendirmelidirler. Bu şekilde oluşturulan misyonlar hem yöneticiler hem öğretmenler hem de öğrenciler için bir yol haritası işlevi görecektir. Ek olarak lise türlerine göre ortak misyon ifadeleri geliştirilerek kurumlar arası iş birliği ve iyi uygulama örnekleri paylaşılabilir. Bu yöntem, farklı lise türlerinde standartlaşmış değerler ve amaçlar oluştururken özgünlükten de ödün vermemeyi sağlayacaktır.

Misyonlar; öğrencilerin millî, manevi ve kültürel değerlere bağlı, Atatürk ilke ve inkılaplarına uygun biçimde yetişmesine katkı sağlayacak biçimde şekillendirilmelidir. Bu hem toplumsal sorumluluk hem de eğitim sisteminin uzun vadeli hedefleri açısından kritik öneme sahiptir. Ayrıca misyonların etkinliği düzenli olarak izlenmeli, değerlendirilmeli ve bunun için mekanizmalar oluşturulmalıdır. Misyonların öğrenci performansı, öğretmen memnuniyeti ve okul kültürü üzerindeki etkiler gözlemlenmeli ve elde edilen veriler doğrultusunda misyonlarda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Sosyal bilimler liselerinin misyonlarındaki “bilim adamı” ifadesi kullanıldığı belirlenmiştir. Bu ifadenin tercih edilmesi, kurumsal söylemin toplumsal cinsiyet boyutu açısından dikkat çekici

bir unsur olarak değerlendirilebilir. Türkçede uzun süre yaygın biçimde kullanılan bu ifade, bilimsel üretimi tarihsel olarak erkeklikle ilişkilendiren yerleşik bir dilsel geleneğin izlerini taşımaktadır. Her ne kadar bu kullanım bilinçli bir dışlama amacı taşıyor olsa da dilin toplumsal algıları yeniden üreten bir araç olduğu dikkate alındığında, bilimsel rolleri örtük biçimde erkek kimliğiyle özdeşleştiren bir anlam dünyasına işaret edebilmektedir. Eğitim kurumlarının misyon metinleri, yalnızca akademik hedefleri değil aynı zamanda öğrencilere sunulan değerler ve rol modelleri de yansıttığından, “bilim insanı” gibi cinsiyet kapsayıcı ifadelerin tercih edilmesi bilimsel üretimin tüm bireyler için eşit biçimde erişilebilir olduğu mesajını güçlendirebilir. Bu doğrultuda eğitsel söylemin kapsayıcılığını artırma ve güçlendirme potansiyeli taşıyan okul misyonlarının toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde gözden geçirilmesi ve bunun kurumsal bir politika olarak benimsenmesi önerilmektedir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu çalışmada DDI teknikleri ile 8.068 okulun misyonu analiz edilmiştir. Gelecek araştırmalarda ise farklı metin madenciliği, duygu analizi ve makine öğrenmesi gibi yöntemlerle misyon ifadelerinin derinlemesine anlamlandırılması sağlanabilir. Ayrıca misyonların eğitim kurumlarının öğretim kalitesine ve öğrenci performansına etkileri üzerine nicel analizler gerçekleştirilebilir. Bunlarla birlikte okul misyonlarının zaman içindeki değişim veya dönüşümleri incelenebilir. Araştırmacılar, farklı yıllarda alınan misyon verilerini karşılaştırarak bu misyonların eğitim politikaları, toplumsal değişimler ve müfredat yenilikleri doğrultusunda nasıl evrildiğini inceleyebilirler. Bu yolla, misyonların sürdürülebilirliği ve kurumsal uyumuna ilişkin önemli bulgular sağlanabilir.

Bu çalışmada misyonların lise türlerine göre farklılaştığı görülmüştür. Farklı lise türleri ve programları arasındaki misyon farklılıklarının öğrenci çıktıları, toplumsal değerlerle uyumu ve eğitim kalitesi üzerindeki etkilerini incelemeye yönelik araştırmalar yürütülebilir. Misyon ve pedagojik uygulamalar arasındaki ilişkileri incelemek üzere misyon ifadelerinin öğretim stratejileri, öğretmen davranışları ve öğrenci kazanımları ile ilişkileri araştırılabilir. Böylece misyonların sadece yazılı bir belge değil aynı zamanda eğitim uygulamalarına dönüştürülebilen bir rehber olduğu daha iyi ortaya konulabilir. Ayrıca ulusal ve uluslararası karşılaştırmalar yapılarak farklı eğitim sistemlerinin misyon belirleme yaklaşımları analiz edilebilir.

Extended Summary

Introduction

Mission statements function as strategic instruments that define the core values, purpose, and longterm direction of institutions. In educational contexts, they describe not only what schools currently do but also how they position themselves for future development. In Türkiye, high schools operate within a centralized education system while maintaining different institutional orientations. Despite this diversity, they generally share the overarching aim of educating individuals in line with national education goals and contemporary societal needs. School mission statements are publicly available on institutional websites and provide valuable insight into how schools conceptualize their roles.

Existing literature on school mission statements reveals several limitations. The studies conducted are based on small data sets, focus on a single school type, or employ manual qualitative approaches. Largescale comparative analyses across multiple school types remain limited. Moreover, the application of Natural Language Processing (NLP) techniques in educational mission analysis is still rare, particularly in Türkiye. This creates a significant gap in understanding institutional discourse at scale. This study contributes to the literature by providing one of the first largescale NLPbased analyses of school mission statements in Türkiye.

Research and Methodology

This study adopts a qualitative research design based on document analysis, supported by NLP techniques. The dataset includes mission statements from 8,068 out of 8,372 public high schools active in the 20242025 academic year. The study covers 8 types of high schools: Anatolian High Schools, Science High Schools, Social Sciences High Schools, Sports High Schools, Fine Arts High Schools, Anatolian Imam Hatip High Schools, MultiProgram Anatolian High Schools, and Vocational and Technical Anatolian High Schools.

NLP techniques are employed to enable the scalable and systematic analysis of large, unstructured textual datasets that are difficult to process manually. Within this framework, word frequencies, word cooccurrences, and trigram structures were analyzed to identify dominant concepts and relational patterns across the corpus of institutional texts. By integrating qualitative document analysis with computational methods, the study enhances both interpretive depth and scalability.

To capture the general profile of different types of high schools in Türkiye and to reveal differences among them, the sample size was maximized by including all available mission statements in the analysis. The study sought to answer the following questions:

- Which words are most frequent in mission statements across different types of high schools?
- Which word cooccurrences are most frequent in mission statements across different types of high schools?
- Which trigrams are most frequent in mission statements across different types of high schools?
- Do the prominent words, word cooccurrences, and trigrams differ across high school types?
- Can common mission statements be identified across different types of high schools?
- Do mission statements vary by high school type?
- Are mission statements determined by administrators in alignment with the type of high school?

Findings

Across all school types, mission statements commonly emphasize concepts such as “individual,” “student,” “to educate,” “value,” “national,” and “Atatürk’s principles and reforms.” This indicates a shared ideological and educational framework rooted in national values and the broader objectives of the Turkish education system. Frequent cooccurrence patterns (e.g., “Atatürkprinciple”) and trigrams (e.g., “Atatürk-principlerevolution”) further reinforce the dominance of national education discourse in institutional missions.

The analysis reveals both similarities and differences across school types. The shared elements reflect a common mission framework emphasizing national and moral values as well as commitment to Atatürk’s principles and reforms. At the same time, differences emerge in line with the specific characteristics and objectives of each school type. Overall, the findings suggest that administrators take into account national education goals, institutional type, and schoolspecific objectives in the formulation of mission statements.

While general academic high schools (Anatolian, Science, and MultiProgram Anatolian High Schools) exhibit relatively similar mission structures, specialized schools demonstrate clearer differentiation aligned with their institutional purposes. Anatolian High Schools emphasize individual development, academic success, adaptability, and teamwork. Science High Schools focus on scientific thinking, problemsolving, talent development, and academic excellence. Social

Sciences High Schools highlight literature, social sciences, cultural continuity, and foreign language competence. Sports High Schools prioritize athletic development, discipline, teamwork, and national representation in sports. Fine Arts High Schools emphasize creativity, artistic talent, and aesthetic expression in music and visual arts. Anatolian Imam Hatip High Schools focus on moral, religious, and cultural values alongside intellectual development. MultiProgram Anatolian High Schools combine general education goals with flexibility and responsiveness to student needs. Vocational and Technical Anatolian High Schools emphasize professional skills, technical competence, and workforce readiness.

Discussion, Conclusion, and Recommendations

The findings indicate that public high school mission statements in Türkiye are shaped by a shared value framework centered on national identity, moral values, and Atatürk's principles. At the same time, mission statements reflect institutional differentiation based on school type, curriculum structure, and educational objectives. General academic high schools tend to emphasize broad educational goals and preparation for higher education, while specialized schools develop more focused missions aligned with disciplinary or vocational domains. This demonstrates that mission statements are both standardized and contextsensitive. Overall, mission statements function not merely as administrative declarations but as discursive structures that reflect institutional identity, educational priorities, and ideological orientation. These patterns highlight a dual structure between centralized policydriven standardization and institutionspecific differentiation in educational discourse.

Methodological Contributions of NLP

This study demonstrates that NLP techniques can function as a confirmatory and supportive tool in qualitative document analysis by strengthening the link between computational outputs and researcher interpretation. Accordingly, it contributes methodologically to the analysis of institutional mission statements in education. By integrating descriptive and thematic qualitative document analysis with computational text analysis, the proposed hybrid framework reduces interpretive subjectivity and enhances systematicity and replicability.

Through NLP, multiple school mission statements were analyzed simultaneously, and word frequencies, cooccurrence patterns, and trigram structures revealed not only dominant concepts but also their contextual relationships. This enables a more comprehensive understanding of institutional values and priorities. In this respect, NLP is positioned beyond a qualitativequantitative dichotomy and is proposed as part of a replicable framework for analyzing strategic educational texts. Overall, the findings suggest that unstructured textual data can be transformed into meaningful insights through NLP, supporting decisionmaking processes in educational management and policy, and offering a methodological reference for future studies on institutional discourse.

Recommendations

Mission statements should be developed in alignment with curriculum structures, student profiles, and stakeholder expectations. While shared national values such as Atatürk's principles should be preserved, they should be complemented with concrete and measurable institutional objectives. Regular updates and stakeholder participation are recommended to ensure relevance, inclusivity, and institutional ownership.

The Ministry of National Education should develop schooltypespecific guidelines for mission statement formulation. In addition, periodic review mechanisms should be established to ensure consistency, relevance, and alignment with evolving educational goals. Mission statements should also be linked to measurable indicators such as student achievement, teacher satisfaction, and school climate in order to enhance their functional and evaluative value.

Future research should employ more advanced NLP techniques, including sentiment analysis and machine learning approaches. Longitudinal and comparative studies examining the relationship between mission statements and educational outcomes are also recommended. Furthermore, international comparative research would contribute to a broader understanding of institutional mission formation across different education systems.

Yazar Katkıları: 1. yazarın katkı oranı %60, 2. yazarın katkı oranı %40'tır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyanı: Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde belirtilen kurallara uyulduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlere dayalı hiçbir işlem yapmadığımızı beyan ederiz. Aynı zamanda tüm yazarların çalışmaya katkıda bulunduğunu, yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını, tüm etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma, Etik Kurulu Onayı gerektirecek türden bir çalışma değildir.

Finansman: Bu araştırma herhangi bir fon almamıştır.

Telif Hakları: Millî Eğitim dergisinde yayımlanan çalışmaların Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.

Yazma Yardımı için Yapay Zekâ Kullanımı: Yapay zekâ, çalışmanın herhangi bir yerinde kullanılmamıştır.

Kaynakça

- Akman, Y. (2019). Eğitim fakültelerinin misyonları üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 39-56. <https://doi.org/10.9779/pauefd.452829>
- Altıntop, M., & Altıntop, M. (2024). İletişim fakültelerinin misyon ve vizyon metinlerinin içerik analizi. *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 20-53. <https://doi.org/10.54971/synergy.1482659>
- Atabay, E. (2025). *EkşiVeri 1.0.5: R-Shiny entegrasyonlu akıllı veri analizi ve analitiği uygulaması (1.0.5)*. Tourism Analytics. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14628634>
- Baek, Y. M., Ihm, J., & Kang, C. H. (2023). Does mission concreteness make a difference in nonprofit performance? Automated text analysis approach to the importance of concrete mission statements. *Nonprofit Management & Leadership*, 34(2), 409-431. <https://doi.org/10.1002/nml.21570>
- Bali, V. A., & Higgins, D. (2023). More than meets the eye? Using text analytic techniques to unpack school mission statements. *SAGE Open*, 13(4), Article 21582440231218495. <https://doi.org/10.1177/21582440231218495>
- Biler, G. (2021). *Vizyon belirleme nedir? Kişisel vizyon belirleme*. <https://www.iienstitu.com/blog/vizyon-belirleme>
- Çelik, V. (1995). Eğitim yöneticisinin vizyon ve misyonu. *Eğitim Yönetimi*, 1(1), 47-53. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108743>
- Day, C., Sammons, P., Leithwood, K., Hopkins, D., Gu, Q., Brown, E., & Ahtaridou, E. (2011). *Successful school leadership: Linking with learning and achievement* (1st ed.). McGraw-Hill Education.
- Dede, E. (2022). Kamu ortaokullarının ve özel ortaokulların misyon ifadelerinin karşılaştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(1), 25-43. <https://doi.org/10.37217/tebd.953253>
- Doğancan, S. (2021). *Vizyon ve misyon nedir?* <https://seldadogancan.com/vizyon-ve-misyon-nedir/>
- Doygunel, A., & Koprulu, F. (2022). A study of the roles of school administrators in increasing the quality of school life through social responsibility projects in primary schools. *Frontiers in Psychology*, 13, Article 969638. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.969638>
- Emen, N., Polat, G., & Küçüksüleymanoğlu, R. (2019). İmam Hatip Liselerinin misyon, vizyon ve değerler bağlamında karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 14-28. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/debder/article/577883>
- Fullan, M. (2015). *The new meaning of educational change* (5th ed.). Teachers College Press.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2004). *Strategy maps: Converting intangible assets into tangible outcomes*. Harvard Business School Press.
- Karaca, M. F., & Bayır, Ş. (2024). Türkçe doğal dil işleme: Ses bilgisi ve morfolojik analiz. *Journal of Innovative Engineering and Natural Science*, 4(2), 448-465. <https://doi.org/10.61112/jiens.1472513>
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management* (15th ed.). Pearson Education.

- Küçükçene, M., & Özdemir, M. (2022). Eğitim yönetimi anabilim dalı misyon ifadelerinin kimlik bağlamında incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 12(3), 424-436. <https://doi.org/10.2399/yod.21.870606>
- Millî Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. (2017). *İmam hatip okulları kuruluş yıl dönümü*. <https://dogm.meb.gov.tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü. (2025). *Sıkça sorulan sorular*. <https://mtegm.meb.gov.tr/www/sss.php>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2025). *Mesleki eğitim süreci: Okul türleri ve programları*. Mesleğim Hayatım. <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/egitim/okul-turleri-ve-programlari>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024a). *Ortaöğretim kurumlarının amaçları*. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü: https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_10/11115926_10_EKYM-YENY_OKUL_TURLERY.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024b). *Millî eğitim istatistikleri örgün eğitim 2023/2024*. Strateji Geliştirme Başkanlığı. <https://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-20232024/icerik/629>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024c). *Okullar ve diğer kurumlar*. <https://www.meb.gov.tr/baglantilar/okullar/index.php>
- Mion, G. (2024). Mission statement and social impact: Shedding light on the organizational purpose. *Journal of Business Ethics*, 158(3), 567-589. <https://doi.org/10.1007/s10551-023-05090-2>
- Mumuni, A., & Mumuni, F. (2025). Automated data processing and feature engineering for deep learning and big data applications: A survey. *Journal of Information and Intelligence*, 3(2), 113-153. <https://doi.org/10.1016/j.jiixd.2024.01.002>
- Mthanti, B. J., & Msiza, P. (2023). The roles of the school principals in the professional development of teachers. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 11(1), Article 2267934. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2023.2267934>
- Muslu, Ş. (2014). Örgütlerde misyon ve vizyon kavramlarının önemi. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3(5), 150-171. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84796>
- Özdemir, M. (2013). Resmi genel liselerin eğitsel amaçlarının “misyon” cümlelerine dayalı olarak çözümlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(Özel Sayı 1), 281-293. <https://dergipark.org.tr/en/pub/hunefd/article/101847>
- PennState Extension (2025). *Tips for how to develop the organizational mission statement*. <https://extension.psu.edu/tips-for-how-to-develop-the-organizational-mission-statement/>
- Plaku, A. K., & Shamasneh, M. (2025). The role of leaders in shaping school culture. *Frontiers in Education*, 10, Article 1541525. <https://doi.org/10.3389/educ.2025.1541525>
- Porter, M. E. (1998). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance*. The Free Press.

- Senge, P. M. (2006). *The fifth discipline: The art & practice of the learning organization*. Harvard Business Review.
- Startupcentrum. (2021). *Vizyon ve misyon nedir? Nasıl belirlenmelidir?* <https://media.startupcentrum.com/tr/vizyon-misyon/>
- Şahin, M. (2022). The problems and opportunities of hybrid education for school management. *Education Quarterly Reviews*, 5(4), 96-103. <https://doi.org/10.31014/aior.1993.05.04.575>
- Taşar, H. H. (2021). Fen liselerinin vizyon, misyon ve değer ifadelerinin incelenmesi: Ankara ili örneği. *21.Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 10(28), 205-224. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitimvetoplum/article/955637>
- Tolentino, J. C. G., & Miranda, J. P. P. (2025). Insights from the vision-mission statements of Philippine and other ASEAN universities: A K-means clustering analysis. *IAES International Journal of Artificial Intelligence*, 14(4), 3386-3394. <https://doi.org/10.11591/ijai.v14.i4.pp3386-3394>
- Zemberek. (2007). Açık Kaynak Kodlu Türkçe Doğal Dil İşleme Kütüphanesi Zemberek Ekibi. *Zemberek: Açık kaynak kodlu Türkçe doğal dil işleme kütüphanesi* [Yazılım]. <http://code.google.com/p/nzemberek>

Ekler

Ek A.

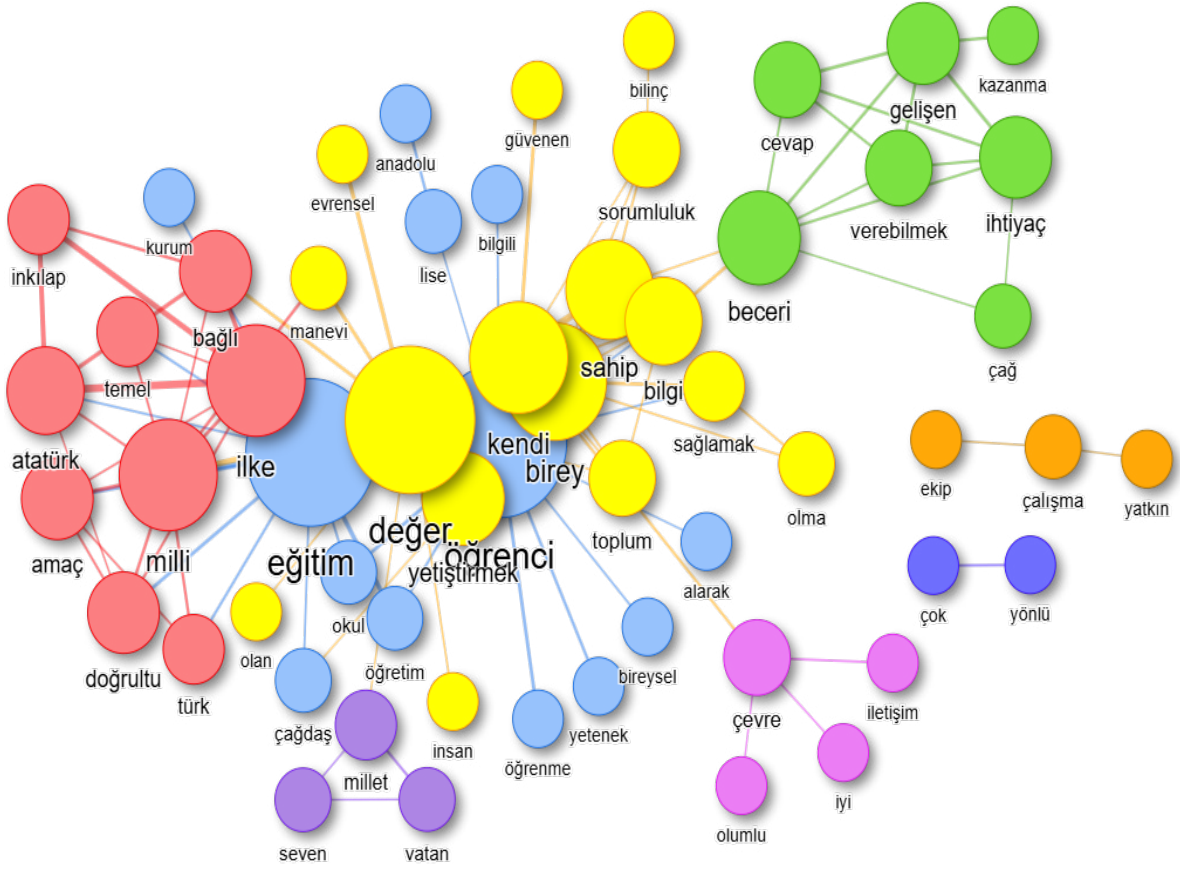
Okul Türleri İçin Üretilen 3 Ortak Misyon İfadesi

Okul Türü	Misyon İfadeleri
Anadolu Lisesi	•Türk Millî Eğitiminin temel amacı doğrultusunda Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, millî ve manevî değerlere sahip çıkan, çağın gelişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek bireyler yetiştirmek. •Öğrencilerin bireysel yeteneklerini dikkate alarak bilgili, becerili ve öz güvenli, ekip çalışmasına yatkın bireyler olarak yetişmelerini sağlamak. •Öğrencileri olaylara çok yönlü ve tarafsız bakabilme becerisi kazanmış, çevresiyle iyi ve olumlu iletişim kurabilen, görev ve sorumluluk bilinci olan, gelişen teknolojiyi izleyip kullanabilen ve liderlik özelliklerine sahip bireyler olarak hayata hazırlamak.
Fen Lisesi	•Atatürk ilke ve inkılaplarına, millî ve manevî değerlere bağlı, insani değerlere sahip çıkan, iş birliği ve ekip çalışmasına yatkın, bireysel yetenekleri dikkate alan bir eğitim anlayışıyla bireyler yetiştirmek. •Öğrencilerin öz güvenli olma, çevresiyle iyi ve olumlu iletişim kuracak davranışları kazanma, çok yönlü ve tarafsız bakabilme becerilerini geliştirmek. •Problem çözme ve bilimsel yöntem kullanma becerilerini birleştirerek çağın gelişen ihtiyaçlarına cevap verebilen, iyi ve olumlu bir çevre içinde yeni teknolojileri kullanabilen bireyler yetiştirmek.
Sosyal Bilimler Lisesi	•Edebiyat ve sosyal bilimler alanında ihtiyaç duyulan, geçmiş ile gelecek arasında sağlam köprüler kuran, yabancı dil becerileriyle donanmış, üstün nitelikli bilim insanları yetiştirmek. •Türkçeye sahip çıkan, onu bilim ve teknik diliyle buluşturan bir eğitim anlayışını benimseyerek çağdaşlaşan, ahlaken, ruhen ve zihnen olgunlaşmış Türkiye sevdalıları bilinçli nesiller yetiştirmek. •Akademik donanımı olan, en az iki yabancı dili etkin kullanabilen, insani ve millî değerlere sahip, sosyal yönü güçlü, toplumun ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkı sağlayacak bireyler yetiştirmek.
Spor Lisesi	•Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, spor disiplinini ve centilmenliği benimsemiş, her türlü sportif, sosyal ve kültürel etkinlikte başarılı olmak için hevesli, kararlı ve azimli bireyler yetiştirmek. •Beden eğitimi ve spor alanında takım ruhu ve dayanışma alışkanlığı kazandırılarak uluslararası yarışmalarda ülkemizi başarıyla temsil edebilen sağlıklı sporcular yetiştirmek. •Öğrencilerin bilimsel ve teknolojik yeniliklere açık, yaratıcı ve üretken; toplumsal sorunlara duyarlı, millî ve manevî değerlere bağlı, vatan millet sevgisiyle dolu, çağdaş bireyler olarak yetişmelerini sağlamak.
Güzel Sanatlar Lisesi	•Çağın değişen ve gelişen ihtiyaçlarına cevap verebilmek için günümüz teknolojisini kullanarak akademik ve mesleki becerileri kazanmış, sosyal ve kültürel alanda aktif olarak yer alan bireyler yetiştirmek. •Resim ve müzik alanındaki bireysel yetenekleri dikkat alarak öğrencilere soyut duygu ve düşüncelerini somuta dönüştürebilme becerisi kazandıran güzel sanatlar eğitimi sunmak. •Öğrencilerin kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayacak yeteneklerini geliştirirken yeni ilişkiler ortaya çıkarabilen, özgün düşünebilen, sanatı yaşayan ve üreten bireyler olmalarını sağlamak.

Okul Türü	Misyon İfadeleri
Anadolu İmam Hatip Lisesi	•Düşünce özgürlüğünü ve ahlaki değerleri benimseyen; insana, düşünceye, özgürlüğe, ahlaka ve kültürel mirasa saygıya dayanan din anlayışının yayılmasına katkıda bulunacak, millî ve manevi değerlere bağlı kişilikli bireyler yetiştirmek. •Yaşanan hayatı yorumlayabilen, problemlere çözüm üretebilen, farklılıkları doğal zenginlik kabul edip bunlardan yararlanmayı hedefleyen, bilgili, kültürlü ve kendine güvenen fertler yetiştirmek. •Evrensel değerleri özümsemiş, tabiatı tahrip değil imar eden, sorun değil çözüm üreten, yüksek karakterli ve nitelikli insanlar yetiştirmek.
Çok Programlı Anadolu Lisesi	•Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalarak millî ve manevi değerleri benimseyen, gelişen ihtiyaçlara cevap verebilecek bilgi ve beceriye sahip bireyler yetiştirmek. •İnsan haklarına saygılı, vatan ve milletini seven, ekip çalışmasına yatkın, sosyal ve kültürel değerleri benimseyen, iyi ve olumlu iletişim becerilerine sahip bireyler yetiştirmek. •Çağın gelişen ihtiyaçlarına cevap verebilmek için bireysel yetenekleri dikkate alan, öğrencilere kendine güvenen bireyler olarak yetişme fırsatı tanıyan, Türk millî eğitiminin temel amaçlarını gerçekleştiren bir okul olmak.
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	•Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalarak Türk millî eğitiminin temel amaçları doğrultusunda millî manevi değerlere sahip ve bağlı bireyler yetiştirmek. •Gelişen yüzyılın ihtiyaçlarına cevap verebilecek, bilgi ve becerilerle donatılmış, kendine güvenen bireyler olan öğrenciler yetiştirmek. •Teknolojik gelişmeleri yakından takip eden, ekonomik, sosyal ve kültürel değerleri benimseyen, koruyan ve geliştiren, sürekli kendini yenileyen nitelikli bireyler yetiştirmek.

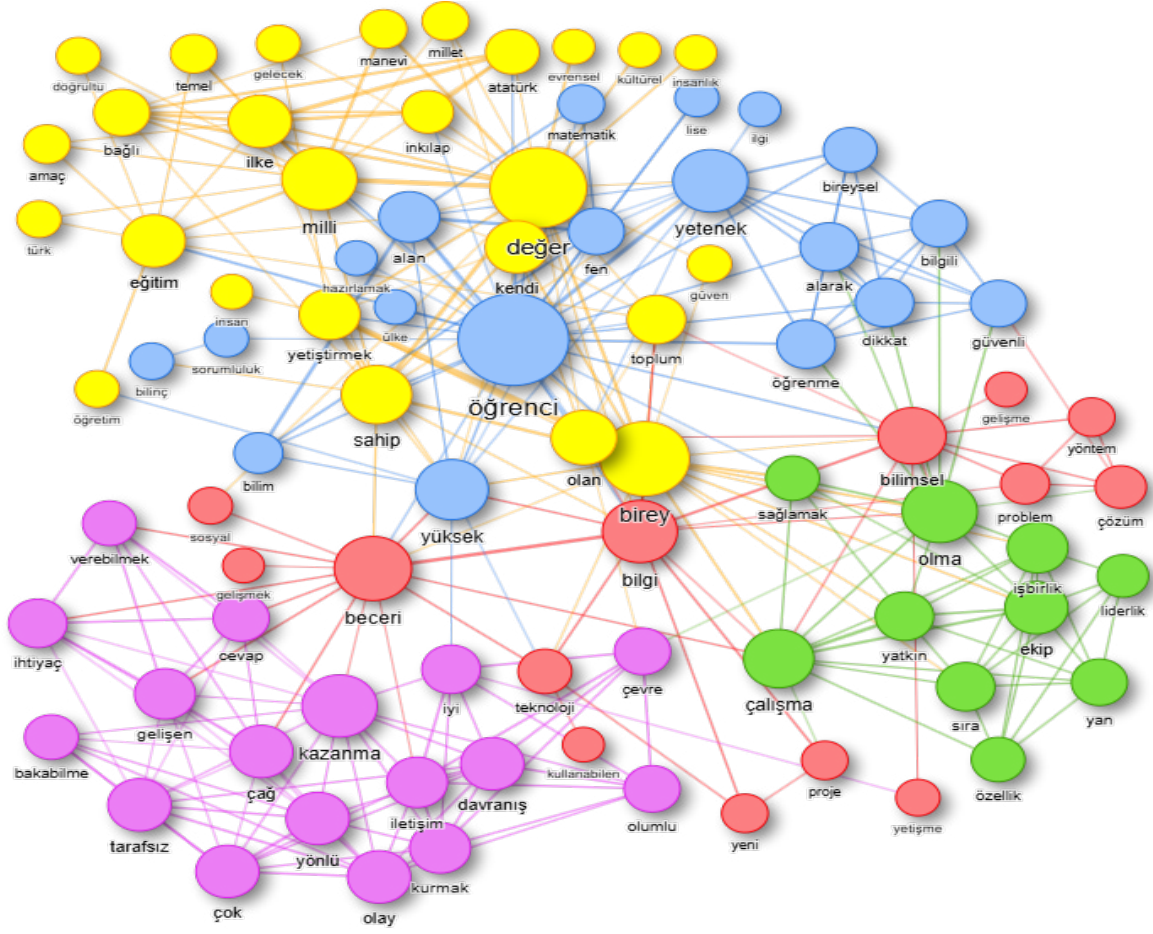
Ek B.

Anadolu Liseleri Eş Birliktelik Ağı

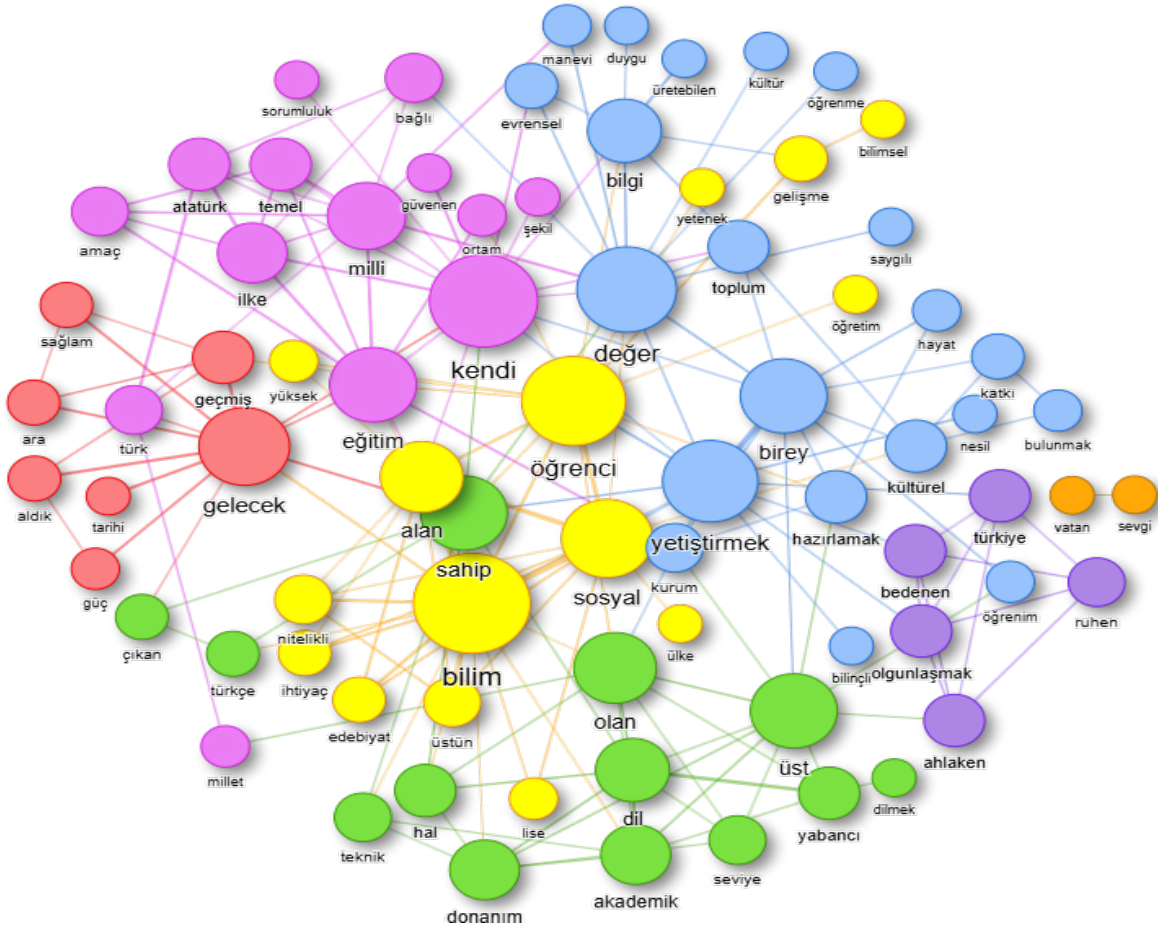
Ek C.

Fen Liseleri Eş Birliktelik Ağı

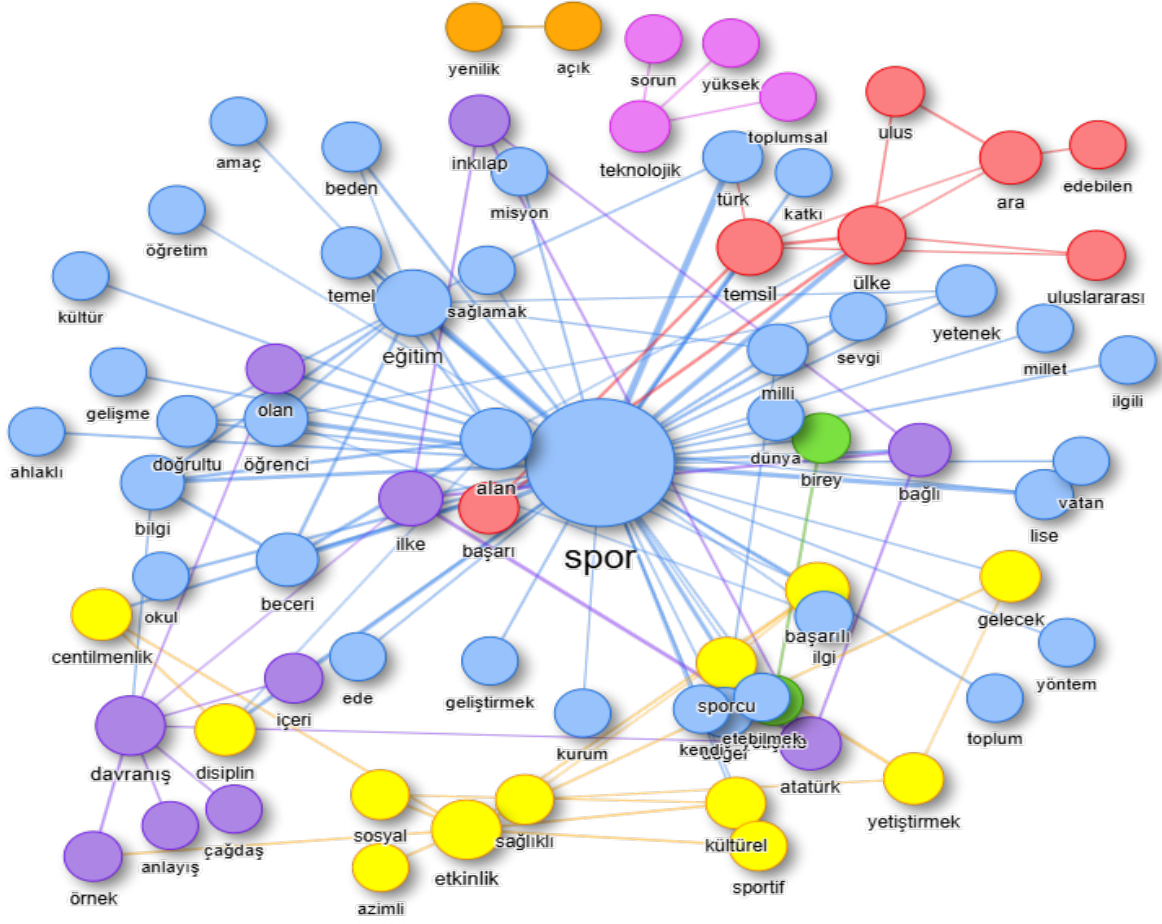
Ek D.

Sosyal Bilimler Liseleri Eş Birliktelik Ağı

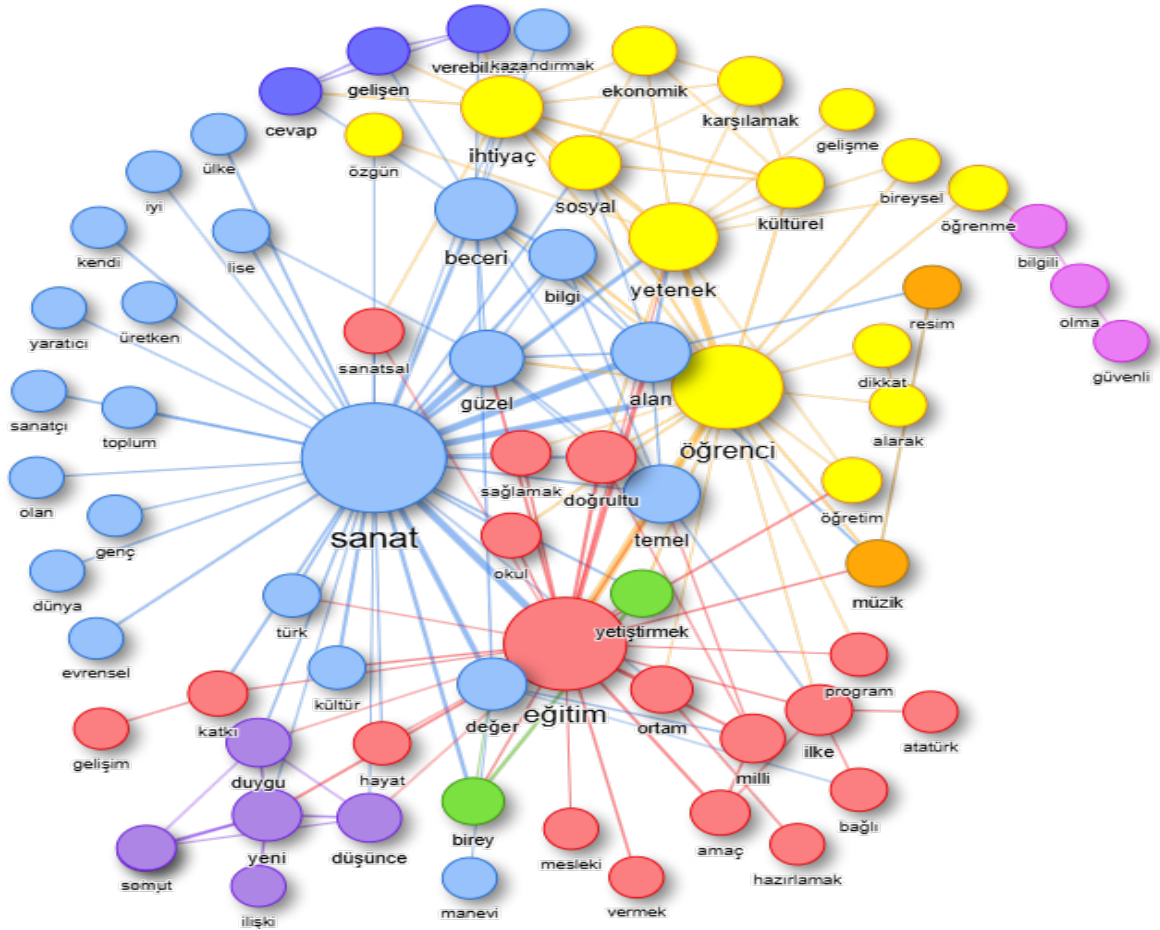
Ek E.

Spor Liseleri Eş Birliktelik Ağı

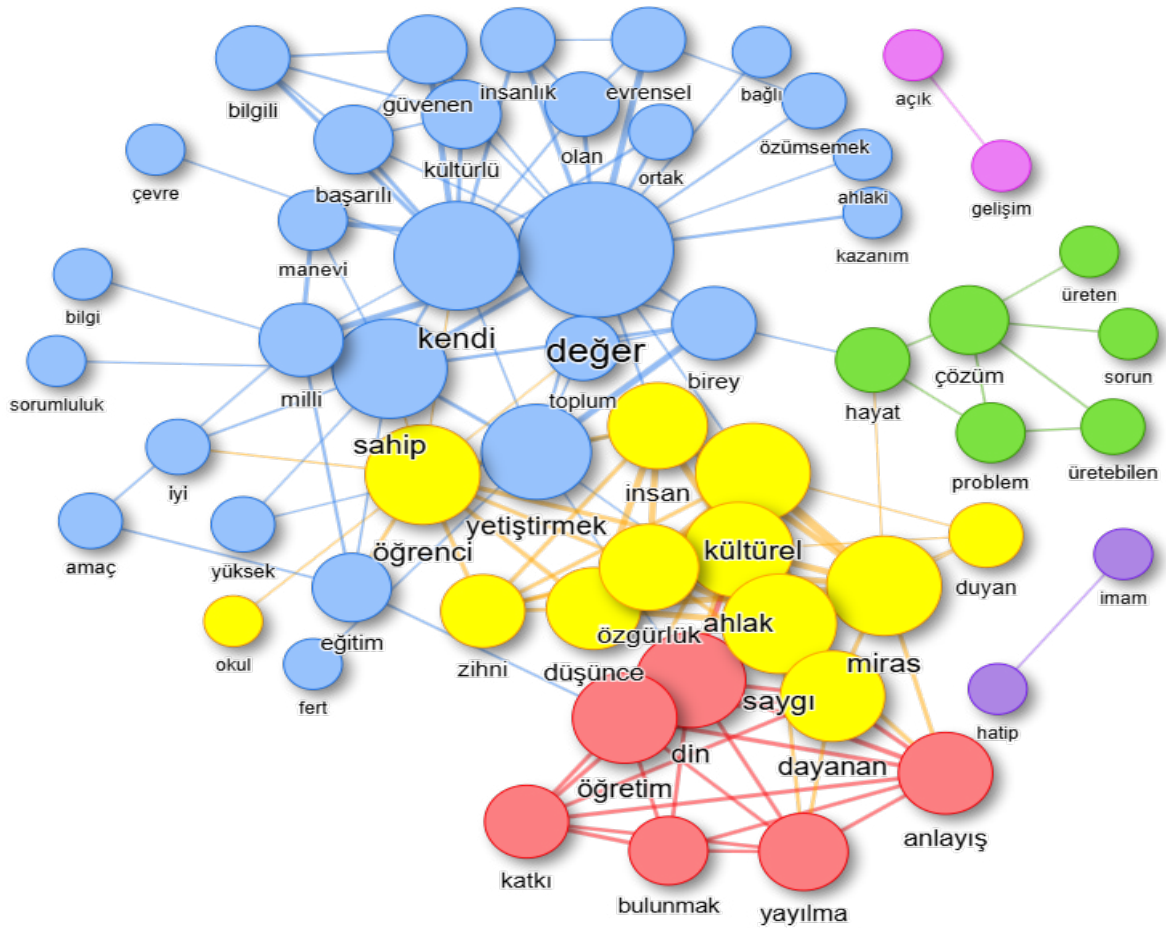
Ek F.

Güzel Sanatlar Liseleri Eş Birliktelik Ağı

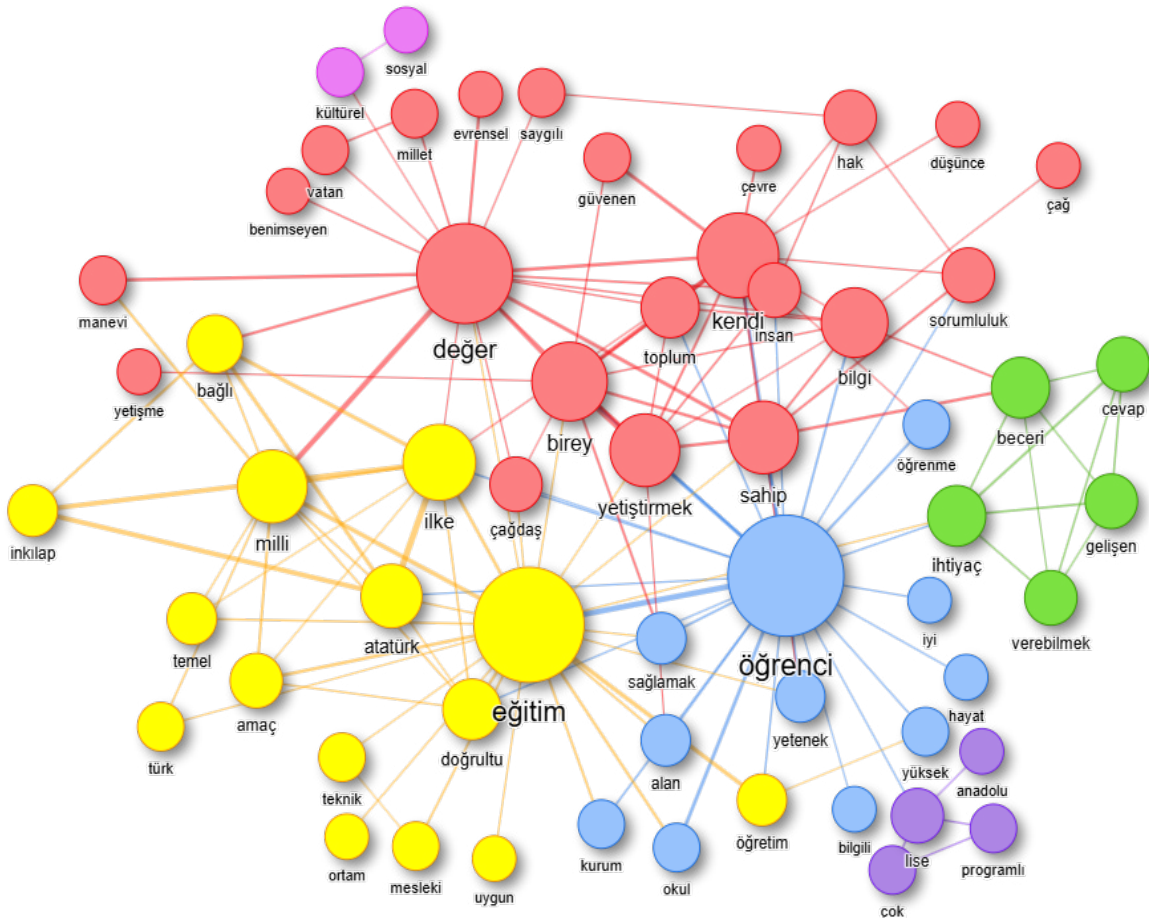
Ek G.

Anadolu İmam Hatip Liseleri Eş Birliktelik Ağı

Ek H.

Çok Programlı Anadolu Liseleri Eş Birliktelik Ağı

Ek I.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Eş Birliktelik Ağı

